

RAPORT Z EWALUACJI CAŁOŚCIOWEJ

III Liceum Ogólnokształcące
Lublin

Lubelski Kurator Oświaty
Kuratorium Oświaty w Lublinie

Przebieg ewaluacji:

Prezentowany raport jest rezultatem ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej w szkole (lub placówce) przez wizytatorów do spraw ewaluacji. Raport z ewaluacji problemowej dotyczy jednego z przedstawionych poniżej obszarów.

Ewaluacja polega na zbieraniu i analizowaniu informacji:

- o efektach działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki (na podstawie danych informujących o wynikach pracy szkoły (lub placówki) odzwierciedlonych w umiejętnościach, zachowaniach, postawach, działaniach uczniów i w osiągniętych przez nich rezultatach na różnego rodzaju testach, egzaminach),
- o procesach zachodzących w szkole lub placówce (na podstawie danych, które informują o procesach i działaniach zachodzących i podejmowanych w szkole (lub placówce), a decydujących o sposobie funkcjonowania, charakterze szkoły (lub placówki) i przede wszystkim prowadzących do pożądanych efektów),
- o funkcjonowaniu szkoły lub placówki w środowisku lokalnym, w szczególności w zakresie współpracy z rodzicami uczniów (na podstawie danych informujących o sposobie współpracy ze środowiskiem i funkcjonowaniu w środowisku oraz wykorzystaniu tych zasobów w procesie nauczania i uczenia się),
- o zarządzaniu szkołą lub placówką (na podstawie danych informujących o sposobach zarządzania decydujących o jakości działań podejmowanych w szkole lub placówce).

Ewaluacja ma na celu zebranie informacji i ustalenie poziomu spełniania przez szkołę lub placówkę wymagań zawartych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego.

Szkoła lub placówka może spełniać te wymagania na pięciu poziomach:

- Poziom E - oznaczający niski stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom D - oznaczający podstawowy stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom C - oznaczający średni stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom B - oznaczający wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom A - oznaczający bardzo wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Opis metodologii:

Badanie zostało zrealizowane w dniach 19-10-2011 - 09-03-2012 przez zespół wizytatorów ds. ewaluacji, w skład którego weszli Ewa Podkańska, Ewa Romaniuk, Artur Pawłowski, Teresa Petla.

W trakcie ewaluacji w placówce zbierano informacje pochodzące z wielu źródeł - dyrektora, uczących w szkole nauczycieli, innych pracowników, uczniów, rodziców, partnerów szkoły i przedstawicieli samorządu lokalnego. Do gromadzenia danych wykorzystano metody ilościowe (ankiety w wersji elektronicznej i papierowej), jakościowe (wywiady indywidualne, grupowe, obserwację i analizę źródeł zastanych). Zestawienie metod, technik doboru próby i liczby osób, które wzięły udział w badaniach znajduje się w tabeli poniżej.

Wywiady grupowe zostały przeprowadzone po realizacji i analizie ankiet, pełniąc wobec nich funkcję wyjaśniającą.

Kategoria badanych/źródła danych	Metoda/technika	Sposób doboru próby	Wielkość próby
Dyrektor szkoły	Indywidualny wywiad pogłębiony	nd	nd
Nauczyciele	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Szkoła, w której pracuję"	Badanie na próbie pełnej	59
	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Nauczyciele zróżnicowani pod względem stażu, nauczanego przedmiotu i pracy w zespołach zadaniowych oraz pedagog szkolny	0
Pracownicy niepedagogiczni	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Pracownicy inni niż nauczyciele	7
Uczniowie	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Moja szkoła"	Badanie na próbie pełnej uczniów klas rok niższych od najstarszych	192
	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Mój dzień"	Badanie na próbie pełnej uczniów najstarszych klas	224
	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele trzech ostatnich roczników, dobrani losowo	0
Rodzice	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele rady rodziców i rad klasowych, reprezentujący różne roczniki	0
	Ankieta audytoryjna (PAPI)	Badanie na próbie pełnej rodziców uczniów klas rok niższych od najstarszych	103
Partnerzy szkoły, przedstawiciele samorządu lokalnego	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele samorządu lokalnego i instytucji wskazanych przez dyrektora jako partnerzy	13
Obserwacja lekcji		Klasy pierwsze (gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne)	nd
Obserwacja szkoły		Na zewnątrz, przed i po lekcjach, podczas przerw, podczas zajęć pozalekcyjnych	nd
Analiza dokumentów			

Informacja o placówce

Nazwa placówki	III Liceum Ogólnokształcące
Patron	Unia Lubelska
Typ placówki	Liceum ogólnokształcące
Miejscowość	Lublin
Ulica	PLAC WOLNOŚCI
Numer	4
Kod pocztowy	20-005
Urząd pocztowy	LUBLIN
Telefon	0815320947
Fax	
Www	WWW.3LO.LUBLIN.PL
Regon	00020689400000
Publiczność	publiczna
Kategoria uczniów	Dzieci lub młodzież
Charakter	brak specyfiki
Uczniowie, wychow., słuchacze	702
Oddziały	22
Nauczyciele pełnozatrudnieni	46
Nauczyciele niepełnozatr. (stos.pracy)	22
Nauczyciele niepełnozatr. (w etatach)	10
Średnia liczba uczących się w oddziale	31.91
Liczba uczniów przypadających na jednego pełnozatrudnionego nauczyciela	15.26
Województwo	LUBELSKIE
Powiat	Lublin
Gmina	Lublin
Typ gminy	gmina miejska
Liczba mieszkańców	
Wysokość wydatków na oświatę	
Stopa bezrobocia	

Wprowadzenie: obraz placówki

Raport, który chcemy Państwu zaprezentować, jest poświęcony ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej w III Liceum Ogólnokształcącym im. Unii Lubelskiej w Lublinie. Wszystkie informacje o szkole znajdujące się w raporcie są odzwierciedleniem przeprowadzonych badań i analiz.

III Liceum Ogólnokształcące w Lublinie jest szkołą publiczną prowadzoną przez Miasto Lublin. Szkoła działa według etosu wynikającego z jej 90-letniej historii i tradycji, buduje wokół siebie wspierające środowisko, osiąga najwyższe standardy edukacyjne, wychowawcze i etyczne, uczy odpowiedzialności za otaczającą rzeczywistość. Misją szkoły jest inspirowanie i stwarzanie możliwości świadomego rozwoju młodym ludziom, kształcą i wychowując ich na przyszłe elity, które świadome własnej powinności, służyć będą dobru społeczności lokalnej, ojczyzny i ludzkości.

Szkoła modyfikuje swoją ofertę edukacyjną i realizuje nowatorskie rozwiązania programowe w celu zapewnienia wszechstronnego rozwoju uczniów. Szkoła umożliwia naukę sześciu języków obcych nowożytnych. W klasach biologiczno-chemicznych oraz społeczno-prawniczej dodatkowo jako trzeci język obcy, nauczany jest również język łaciński. Uczniowie mogą rozwijać swoje zainteresowania uczestnicząc w zajęciach: 37 kół zainteresowań (m. in. warsztatach dziennikarskich, teatralnych, fotograficznych), praktyczno-laboratoryjnych i wykładach otwartych organizowanych przez uczelnie wyższe Lublina oraz Okręgową Radę Adwokacką w Lublinie i Instytut Pamięci Narodowej w Lublinie. W szkole organizowane są przedsięwzięcia, w których uczestniczą uczniowie z całej Lubelszczyzny np. organizowane od 10 lat "Młodzieżowe Warsztaty Dziennikarskie" czy konkurs na najlepszy film fabularny „Unia Film Festiwal”. Funkcjonuje „Teatr 19.99”, od 10 lat wydawana jest gazeta szkolna SENSOR, a od 1993 roku działa „Chór Kantylena”, szczytający się licznymi sukcesami w kraju i za granicą.

W szkole dostrzegane są i wykorzystywane możliwości uzyskiwania przez uczniów lepszych wyników w nauce, czego dowodem są liczni laureaci i finaliści olimpiad szczebla centralnego. O efektach kształcenia w szkole świadczą wysokie wyniki osiągane na egzaminie maturalnym, skuteczność absolwentów szkoły w ubieganiu się o przyjęcie na prestiżowe uczelnie oraz to, że corocznie część uczniów klas trzecich zdobywa indeksy na wybrane studia, zanim przystąpi do matury. W opinii uczniów klas drugich i trzecich zajęcia lekcyjne są trudne, a szkoła nie zawsze indywidualizuje proces edukacyjny w odniesieniu do uczniów mających problemy w nauce. Działania wychowawcze podejmowane w szkole są spójne i zgodne z potrzebami uczniów. Uczestniczą oni w zajęciach związanych z zachowaniem i relacjami z innymi ludźmi organizowanych przez szkołę, co sprzyja kształtowaniu i uzyskiwaniu przez nich pożądaných społecznie postaw. Uczniowie czują się w szkole bezpiecznie i wiedzą jakich zachowań się od nich oczekuje.

Szkoła wyposaża uczniów w umiejętności przydatne w codziennym życiu. Uczniowie pomimo licznych sukcesów i świadomości uczęszczania do renomowanego liceum, nie są skoncentrowani jedynie na osiąganiu wysokich wyników w nauce, lecz pozostają też ludźmi wrażliwymi na potrzeby innych oraz bezinteresownymi w niesieniu pomocy.

Aktywna współpraca szkoły z instytucjami i organizacjami działającymi w środowisku oraz podejmowanie wielu inicjatyw przynosi wymierne korzyści zarówno szkole jak i lokalnemu środowisku np. działalność uczniów w ramach wolontariatu i organizacja akcji charytatywnych dla potrzebujących. Podmioty, z którymi współpracuje szkoła są trafnie dobrane; odpowiadają potrzebom edukacyjnym, kulturalnym i społecznym uczniów. Szkoła prowadzi współpracę m.in. ze Stowarzyszeniem „Unia Absolwentów”, Teatrem NN, Stowarzyszeniem KANTYLENA, Stowarzyszeniem AGAPE, Teatrem Lalki i Aktora, Fundacją TEATRIKON, Domem Kultury Nr 2 w Lublinie, Fundacją Rozwoju Oświaty Lubelskiej, Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa.

Szkoła szczeni się wybitnymi absolwentami np. Julią Hartwig, Beatą Kozidrak, Januszem Józefowiczem, a współpracę z nimi wykorzystuje do doskonalenia efektów nauczania i wychowania.

Promując wartość uczenia się przez całe życie szkoła prowadzi działania dla lokalnej społeczności organizując zajęcia dotyczące kariery zawodowej, warsztaty grupowe, spotkania z ciekawymi ludźmi, konsultacje, debaty angażujące członków lokalnej społeczności, akcje społeczne, prelekcje dla rodziców, koncerty młodzieży, spektakle szkolnego teatru czy wystawy, w których uczestniczy młodzież, rodzice i cała społeczność lokalna.

III Liceum Ogólnokształcące w Lublinie jest postrzegane jako szkoła przyjazna dla ucznia, szanująca jego podmiotowość. Przyjazna atmosfera szkoły sprzyja twórczej pracy i jest jej wartością.

Wyniki ewaluacji:

Obszar: Efekty

Wymaganie: *Analizuje się wyniki sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe*

Komentarz:

Prowadzona w szkole analiza wyników egzaminów zewnętrznych ma na celu poprawę jakości pracy. Wyniki egzaminów maturalnych analizowane są z wykorzystaniem metod ilościowych i jakościowych. Wnioski z analiz są wdrażane i przyczyniają się do wzrostu efektów kształcenia. W większości, przedstawione przez szkołę wnioski są uogólnionymi rekomendacjami do pracy szkoły. Analizy jakościowe polegające na określeniu poziomu wykonania przez uczniów zadań z arkuszy maturalnych, dotyczą wyników z roku 2009 i 2011 i najczęściej odnoszą się do wyników uzyskanych na poziomie szkoły, rzadziej na poziomie klas. Wnioski z tak prowadzonych analiz nie zawsze wskazują nauczycielom sposób modyfikacji ich koncepcji dydaktycznej.

Wykorzystanie analiz wyników egzaminów zewnętrznych

Zdaniem dyrektora i nauczycieli prowadzona w szkole analiza wyników egzaminów maturalnych ma na celu podnoszenie efektywności nauczania i dobre przygotowanie uczniów do matury poprzez modyfikację metod i form pracy z następnymi rocznikami oraz wskazanie standardów egzaminacyjnych, które sprawiły uczniom najwięcej trudności. Nauczyciele w wywiadzie powiedzieli również, że analiza wyników matury służy „modyfikacji narzędzi wykorzystywanych do kontroli bieżącej pracy uczniów, modyfikacji realizowanych treści z podręczników i zbiorów zadań”. Zdaniem respondentów w oparciu o prowadzone analizy formułowane są wnioski. Z ankiety wynika, że nauczyciele znają wnioski z analiz wyników egzaminów zewnętrznych z poprzedniego roku szkolnego. 53/59 nauczycieli uważa, że otrzymało pełną informację dotyczącą wniosków, 4/59 otrzymało informacje w zakresie, który dotyczy ich bezpośrednio. Jeden nauczyciel stwierdził, że ma za mało informacji na temat wniosków z analiz wyników matur. Jeden nauczyciel powiedział, że wniosków nie zna.

Jako przykład wdrożonego w szkole wniosku wypływającego z analiz wyników egzaminu maturalnego, dyrektor podał: „na podstawie analizy częstotliwości wybierania języków obcych dokonano zmian w zakresie doboru języków obcych oraz przydziału godzin na ich nauczanie z puli godzin dyrektorskich”. Innym wskazanym przez dyrektora, wdrożonym w szkole wnioskiem, było podjęcie przez nauczycieli języka polskiego decyzji o zwiększeniu na lekcjach treści kształcenia dotyczących umiejętności, które na maturze z języka polskiego, wypadły najslabiej. Ankietowani nauczyciele stwierdzili, że wnioski z analiz wyników egzaminów maturalnych wykorzystują w pracy m. in. do:

- planowania i realizacji zajęć i treści nauczania (27/59),
- modyfikacji narzędzi i form sprawdzania wiedzy i umiejętności (24/59),
- planowania form zajęć edukacyjnych (21/59),
- planowania i wdrażanie ewentualnych działań naprawczych (21/59),
- doskonalenia u uczniów umiejętności, które słabo wypadły na egzaminie maturalnym (16/59),
- planowania i prowadzenie dodatkowych zajęć (11/59),
- modyfikacji metod nauczania (9/59).

W celu efektywnego zaplanowania pracy dydaktycznej, w szkole przeprowadzana jest diagnoza wstępna uczniów przyjętych do klas pierwszych. W opinii dyrektora analiza wyników gimnazjalnych służy poznaniu poszczególnych zespołów klasowych, określeniu umiejętności najslabiej opanowanych w celu dostosowania planów dydaktycznych do poziomu umiejętności danego zespołu. Nauczyciele w wywiadzie powiedzieli, że dzięki diagnozie wstępnej. „Określamy kompetencje uczniów i przeprowadzamy wnioskowanie jakościowe. W ten sposób możemy wyodrębnić zdolności uczniów i od pierwszej lekcji pracować z nimi rozwijając ich zainteresowania”.

Metody analizy wyników egzaminu maturalnego.

Nauczyciele w wywiadzie podali, że analizy wyników egzaminu maturalnego oraz diagnozy wstępnej dokonuje powołany w tym celu zespół. W opinii uczestniczących w wywiadzie nauczycieli, w szkole stosuje się ilościowe

i jakościowe metody analizy, zdaniem dyrektora analizy mają charakter ilościowy, dokumenty potwierdzają prowadzenie analiz ilościowych oraz bardziej lub mniej systematyczną analizę jakościową. Zarówno dyrektor jak i nauczyciele (w wywiadzie) powiedzieli, że ilościowo analizowane były miary tendencji centralnej. Według dyrektora w prowadzonych analizach brano pod uwagę wyniki najwyższe, najniższe oraz rozrzut, ponadto oceny uzyskane przez uczniów z poszczególnych przedmiotów na zakończenie nauki, porównywano z wynikami maturalnymi. Zdaniem dyrektora, wyniki uczniów (w tym wyrażone w staninach) porównywano z wynikami średnimi w kraju, województwie i gminie. Zdaniem nauczycieli (w wywiadzie) wyniki szkolne wyrażone w staninach porównywano z wynikami dwóch innych szkół na terenie miasta. W opinii dyrektora analizy wyników egzaminów maturalnych prowadzone były na poziomie wyników poszczególnych uczniów oraz klas, jednakże głównie w odniesieniu do klas. Dyrektor jak i nauczyciele (w wywiadzie) podali, że analizy danych ilościowych dokonuje się wykorzystując program "Analizator matur v.5.0033 firmy Program Software" oraz arkusz Microsoft Excel. Wynikające z analizy dokumentów spostrzeżenia, świadczą o tym, że w szkole ilościowo analizowane były:

w roku 2009:

- średnie szkolne wyniki procentowe dla danego arkusza z języka polskiego w porównaniu z wynikami w województwie,
- średnie wyniki procentowe uzyskane w poszczególnych klasach z języka polskiego w porównaniu z wynikami matury próbnej "Marzec 2009",
- średnie wyniki procentowe z języka polskiego uzyskane w poszczególnych klasach (w tym wyniki najwyższe, najniższe, rozrzut wyników),
- procent szkolnych wyników z języka polskiego z każdego z arkuszy, lokujący się na poziomie poszczególnych staninów,
- procent uczniów uzyskujących określony stanin nauczanych przez danego nauczyciela języka polskiego.

w roku 2010:

- średnie szkolne wyniki procentowe (w tym wyniki minimalne i maksymalne) oraz wyniki znormalizowane uzyskane z poszczególnych arkuszy w porównaniu z wynikami uzyskanymi w poprzedniej sesji egzaminacyjnej,
- średnie szkolne wyniki procentowe z danego arkusza w porównaniu ze średnimi wynikami uzyskanymi w mieście (w tym w porównaniu z wynikami dwóch konkurencyjnych liceów),
- średnie wyniki procentowe uzyskane za rozwiązanie danego arkusza w poszczególnych klasach oraz efektywność egzaminacyjna z danego arkusza w poszczególnych klasach,
- wyniki indywidualne znormalizowane uzyskane w szkole,
- wybieralność przedmiotów na egzaminie maturalnym,
- efektywność szkolna wg arkuszy, efektywność egzaminacyjna obrazująca skuteczność nauczania na poszczególnych przedmiotach w poszczególnych klasach,
- rozkład wyników znormalizowanych uzyskanych w poszczególnych klasach na poziomie podstawowym i rozszerzonym (bez wyróżniania przedmiotów),
- efektywność egzaminacyjna a poziomie podstawowym i rozszerzonym najlepszych maturzystów w szkole,
- porównanie "aspiracji szkoły" (założony przez szkołę stanin 8 z poszczególnych arkuszy) z poziomem wykonania w szkole poszczególnych arkuszy.

w roku 2011:

- średnie szkolne wyniki procentowe (w tym wyniki minimalne i maksymalne) oraz wyniki znormalizowane uzyskane z poszczególnych arkuszy w porównaniu z wynikami uzyskanymi w poprzedniej sesji egzaminacyjnej,
- średnie szkolne wyniki procentowe z danego arkusza w porównaniu ze średnimi wynikami procentowymi w kraju, województwie oraz w mieście (z przedmiotów obowiązkowych),
- średnie wyniki procentowe uzyskane w poszczególnych klasach z poszczególnych przedmiotów,
- efektywność kształcenia (z przedmiotów obowiązkowych, w tym z języka polskiego i matematyki) pod kątem liczby uczniów u których nastąpił progres, stabilizacja, stagnacja lub regres,
- rozkład wyników znormalizowanych z języka polskiego i matematyki zdawanych na poziomie podstawowym na tle wyników krajowych,
- średnie wyniki procentowe uzyskane w poszczególnych klasach z języka polskiego zdawanego na poziomie rozszerzonym,
- średnie wyniki procentowe uzyskane w poszczególnych klasach z każdej z części arkusza maturalnego z historii i wiedzy o społeczeństwie zdawanych na poziomie rozszerzonym,
- znormalizowane wyniki egzaminu maturalnego uzyskane przez uczniów w poszczególnych klasach z danego przedmiotu w zestawieniu z oceną uzyskaną z matematyki, języka polskiego, biologii, chemii, geografii, fizyki, języka angielskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie, historii sztuki, języka francuskiego, języka rosyjskiego, języka niemieckiego na zakończenie nauki w szkole,
- efektywność indywidualna absolwentów w ramach przedmiotów maturalnych, zdawalność egzaminów maturalnych w szkole, efektywność szkolna, efektywność indywidualna z przedmiotów humanistycznych i matematyczno-przyrodniczych, efektywność kształcenia (z języka polskiego, matematyki i języków obcych),

efektywność indywidualna z poszczególnych przedmiotów (łącznie na poziomie podstawowym i rozszerzonym), rozkład efektywności nauczycieli (ze względu na program nauczania przedmiotu, ilość absolwentów i poziom zdawania egzaminu maturalnego).

Analizy ilościowe zaopatrzone są w komentarze wynikające z prowadzonych porównań i zestawień.

W opinii dyrektora *"Informacje analizowane jakościowo dotyczą wyników w kontekstach np. wskaźniki łatwości zadań określają mocne i słabe strony uczniów"*. Nauczyciele podczas prezentacji wyników ewaluacji powiedzieli, że prowadzona w szkole analiza jakościowa, polega na porównaniu uzyskanego w kilku ostatnich latach wskaźnika efektywności egzaminacyjnej oraz wskaźnika efektywności kształcenia, a także określeniu efektywności poszczególnych nauczycieli, dzięki czemu prowadzony jest ich audyt. Dyrektor i nauczyciele (w wywiadzie) stwierdzili, że na podstawie wskaźnika łatwości zadań wyłaniane są umiejętności opanowane przez uczniów oraz określone są zadania sprawiające uczniom trudność. Nauczyciele (w wywiadzie) wyjaśnili, że umiejętności opanowane i nieopanowane przez uczniów, wyłaniane są zarówno w klasach jak i w szkole. Zdaniem dyrektora dzięki analizie wskaźnika łatwości zadań, określone są typy zadań, które należy szczególnie uwzględnić w pracy z następnymi rocznikami, zdaniem nauczycieli zadania te są następnie w zespołach analizowane oraz uwzględniane w procesie dydaktycznym, stosownie do potrzeb poszczególnych klas. Z przedstawionych przez szkołę dokumentów wynika, że analiza polegająca na określeniu poziomu wykonania zadań dotyczy wyników z wybranych przedmiotów zdawanych w sesjach 2011 i 2009 roku, odnosi się głównie do wyników uzyskanych przez maturzystów z całej szkoły, a nie do wyników uzyskanych w poszczególnych oddziałach klasowych. I tak: w roku 2011 na poziomie wyników całej szkoły analizowano:

- wykonanie zadań z arkuszy egzaminacyjnych z: fizyki (zdawanej na poziomie podstawowym i rozszerzonym) oraz z geografii, chemii, biologii, historii i wiedzy o społeczeństwie (zdawanych na poziomie rozszerzonym),
- wskaźniki łatwości zadań sprawdzających umiejętności z poszczególnych standardów egzaminacyjnych z języka polskiego (zdawanego na poziomie podstawowym) oraz matematyki (zdawanej na poziomie podstawowym i rozszerzonym),
- wykonanie zadań sprawdzających określone kompetencje z poszczególnych języków obcych zdawanych na poziomie podstawowym i rozszerzonym.

w roku 2011 na poziomie wyników poszczególnych klas analizowano:

- wykonanie zadań sprawdzających określone kompetencje z historii i wiedzy o społeczeństwie (zdawanych na poziomie rozszerzonym),
- wskaźniki łatwości zadań z arkuszy egzaminacyjnych z języka polskiego (zdawanego na poziomie podstawowym) oraz matematyki (zdawanej na poziomie podstawowym i rozszerzonym).

Przedstawiona przez szkołę analiza wyników egzaminu maturalnego z 2009 roku, świadczy o tym, że określenie poziomu wykonania zadań z arkuszy maturalnych, miało miejsce w odniesieniu do wyników uzyskanych w poszczególnych klasach z języka polskiego. Szkoła nie przedstawiła analizy poziomu wykonania zadań z poszczególnych arkuszy egzaminacyjnych rozwiązywanych w 2010 roku. Zarówno dyrektor szkoły jak i nauczyciele (w wywiadzie) powiedzieli, że w szkole analizie poddaje się wskaźnik Edukacyjnej Wartości Dodanej. Nauczyciele w wywiadzie podali, że dokonywana w szkole diagnoza wstępna polega na analizie dokumentów dostarczonych przez uczniów i informacji zamieszczonych na stronach internetowych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Z przedstawionych dokumentów wynika, że szkoła prowadzi "Diagnozę na wejściu", w ramach której analizowane są: średnie wyniki punktowe uzyskane przez adeptów z poszczególnych klas pierwszych z części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego; znormalizowane wyniki z egzaminu gimnazjalnego adeptów przyjętych do poszczególnych klas pierwszych (z uwzględnieniem części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej) na tle wyników w kraju. Po zakończeniu cyklu kształcenia zestawiane są znormalizowane wyniki (z części matematyczno-przyrodniczej i humanistycznej egzaminu gimnazjalnego) z wynikami znormalizowanymi uzyskanymi na egzaminie maturalnym z języka polskiego i matematyki.

Wdrażanie wniosków z analiz wyników egzaminów zewnętrznych a efekty kształcenia w szkole

Jako przykłady działań nauczycieli przyczyniających się do wzrostu efektów kształcenia a podejmowanych w związku z wnioskami z analizy wyników egzaminów zewnętrznych, uczestniczący w badaniu pracownicy szkoły (dyrektor i nauczyciele) wskazali ćwiczenie określonych typów zadań. Dyrektor szkoły wskazał działania nauczycieli w zakresie planowania, realizacji zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych oraz oceniania, a także planowanie samodzielnej pracy ucznia pod kierunkiem nauczyciela. Nauczyciele (w wywiadzie) dodatkowo wymienili: ukierunkowanie fakultetów na ćwiczenie umiejętności przydatnych na egzaminie zewnętrznym, ćwiczenie podczas zajęć lekcyjnych lub zajęć fakultatywnych umiejętności, które słabo wypadły na maturze, przeprowadzanie próbnych matur, współpracę z instytucjami zewnętrznymi. Przedstawione przez szkołę wnioski z analiz wyników matury, najczęściej są uogólnionymi rekomendacjami do pracy szkoły np. *"Ilość zadań wykonanych przez uczniów na poziomie poniżej 70% jest bardzo duża (wykaz ilości tych zadań znajduje się pod każdym zestawieniem statystycznym z danego przedmiotu), co powinno zmobilizować zespoły przedmiotowe do opracowania i wdrożenia*

działań naprawczych". Umiejętności nieopanowane przez uczniów, wskazano tylko w analizach z 2009 r. i 2011 r., w tym w roku 2011 w odniesieniu do:

- szkolnych wyników z poszczególnych zadań z fizyki zdawanej na poziomie podstawowym i rozszerzonym oraz z geografii, chemii, biologii, historii i wiedzy o społeczeństwie zdawanych na poziomie rozszerzonym,
- szkolnych wyników z zadań sprawdzających umiejętności z poszczególnych standardów egzaminacyjnych z języka polskiego zdawanego na poziomie podstawowym oraz matematyki zdawanej na poziomie podstawowym i rozszerzonym,
- szkolnych wyników z zadań sprawdzających kompetencje z poszczególnych języków obcych zdawanych na poziomie podstawowym i rozszerzonym,
- wyników uzyskanych w poszczególnych klasach za wykonanie zadań sprawdzających określone kompetencje z historii i wiedzy o społeczeństwie zdawanych na poziomie rozszerzonym,
- wyników uzyskanych w poszczególnych klasach z zadań z języka polskiego zdawanego na poziomie podstawowym oraz matematyki zdawanej na poziomie podstawowym i rozszerzonym.

W okazanych przez szkołę analizach wyników matury z 2009 roku, umiejętności nieopanowane przez uczniów wyłoniono z arkuszy z języka polskiego.

W opinii partnerów społecznych szkoły oraz przedstawiciela samorządu, efekty kształcenia w szkole są wysokie o czym świadczą: wysoka pozycja szkoły w rankingach na Lubelszczyźnie i w Polsce. Z dokumentacji wynika, że w 2011 roku w Ogólnopolskim Rankingu Szkół Ponadgimnazjalnych prowadzonym przez „Perspektywę” i „Rzeczpospolitą”, w kategorii Licea Ogólnokształcące, III LO im. Unii Lubelskiej w Lublinie zajęło 93 miejsce w kraju oraz 3 miejsce w województwie, zaś w 2012 roku 37 miejsce w kraju oraz 2 w województwie. W tym samym plebiscycie, w podrankingu maturalnym, w 2011 roku III Liceum Ogólnokształcące w Lublinie zdobyło 109 miejsce w kraju, zaś w 2012 roku - 69 miejsce. W rankingu Kuriera Lubelskiego w latach 2002, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008 i 2009, szkoła była laureatem "Złotej Tarczy", w 2010 roku zdobyła IV miejsce - "Brązową Tarczę", zaś w 2011 roku II miejsce - "Pozłacaną Tarczę". Zdaniem partnerów społecznych o wysokich efektach kształcenia w szkole świadczą również: liczni laureaci i finaliści olimpiad szczebla wojewódzkiego, okręgowego, centralnego i międzynarodowego, skuteczność absolwentów szkoły w ubieganiu się o przyjęcie na prestiżowe uczenie oraz to, że corocznie część uczniów klas trzecich zdobywa indeksy na wybrane studia, zanim przystąpi do matury zaś część pracuje zanim ukończy szkołę. Partnerzy szkoły w swoich wypowiedziach podkreślili, że samo utrzymanie pozycji jaką posiada szkoła od wielu lat, postrzegają jako sukces. Respondenci zaakcentowali trudność w poprawieniu tak wysokich w ich opinii, wyników. Zwrócili również uwagę na wysokie progi punktowe przy rekrutacji do III LO im. Unii Lubelskiej świadczące w ich opinii o tym, że uczniowie trafiający do "Unii" to młodzież o bardzo dużym potencjale intelektualnym i szansach uzyskania bardzo dobrych wyników. Z analizy dokumentów wynika, że średnia ocen uzyskanych w szkole w wyniku klasyfikacji rocznej w latach 2009-2011 jest porównywalna (w roku szkolnym 2008/2009 wynosiła 3,9; w roku szkolnym 2009/2010 wynosiła 3,83, tak jak w roku szkolnym 2010/2011. Procent uczniów, którzy zdali egzamin maturalny w stosunku do liczby uczniów przystępujących w szkole w danej sesji do egzaminu maturalnego, od trzech lat utrzymuje się na porównywalnym poziomie (w 2009 roku 99,61%; w 2010 roku 99,56% i w 2011 roku 99,53%). Z przedstawionego przez szkołę raportu "Analiza wieloletnia wyników egzaminu maturalnego" wynika, że średnia wartość względnych wyników uczniów z egzaminu maturalnego, gdy punktem odniesienia jest dolny próg najwyższych wyników w kraju tj. efektywność szkolna w trzech ostatnich sesjach egzaminacyjnych rośnie (w 2009 roku wynosiła - 103,27; w 2010 roku wynosiła - 103,38 zaś w 2011 roku - 107,16).

Poziom spełniania wymagania: B

Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej. W szkole dostrzegane są i wykorzystywane możliwości uzyskiwania przez uczniów lepszych wyników w nauce, czego dowodem są liczni laureaci i finaliści olimpiad szczebla centralnego. 43 % uczniów klas trzecich i 76% uczniów klas drugich ocenia zajęcia szkolne jako trudne. Wdrażanie wniosków z analizy osiągnięć szkolnych uczniów przyczynia się do poprawy wyników w nauce, zwłaszcza z przedmiotów humanistycznych.

Nabywanie przez uczniów wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej

Zdaniem większości ankietowanych nauczycieli (46/59), uczniowie w poprzednim roku szkolnym w stopniu wysokim opanowali wiadomości i umiejętności opisane w podstawie programowej. Potwierdzają to informacje w dokumentacji szkolnej dotyczące wyników klasyfikacji rocznej. W latach 2009-2011 liczni uczniowie uzyskali średnią ocen powyżej 4,0 (w trzech kolejnych latach, ich liczba wynosiła: 268/700; 253/700; 269/700), średnia ocen uzyskana w szkole w kolejnych trzech latach wynosiła odpowiednio (3,926; 3,827; 3,833), odsetek niepromowanych uczniów w szkole w ostatnich dwóch latach zmalał (z 0,86 w roku 2010 do 0,57 w 2011 roku). Zdaniem partnerów społecznych ważne cechy w sylwetce ucznia III Liceum Ogólnokształcącego im. Unii Lubelskiej w Lublinie, to: ciekawość poznawcza, kreatywność, komunikatywność, samodzielność, odpowiedzialność, skuteczność i konsekwencja w realizacji podejmowanych działań, silne poczucie przynależności do społeczności szkolnej oraz duma z tej przynależności. Szczególnie istotne w opinii partnerów jest to, że szkoła wyposaża uczniów w umiejętności przydatne w codziennym funkcjonowaniu (np. korzystanie z katalogów bibliotecznych), daje przygotowanie fizyczne. Respondenci podkreślili, że uczniowie są świadomi własnych potrzeb edukacyjnych oraz dążą do ich zaspokojenia. Zdaniem respondentów uczniowie nie są skoncentrowani jedynie na osiąganiu wysokich wyników w nauce lecz pomimo licznych sukcesów i świadomości bycia uczniem renomowanego liceum - pozostają ludźmi wrażliwymi na potrzeby innych oraz bezinteresownymi w niesieniu pomocy. Podkreślano ich postawę prospołeczną.

Prowadzenie w szkole diagnozy i analizy osiągnięć uczniów oraz rozpoznawanie ich możliwości rozwojowych

Wszyscy ankietowani nauczyciele analizują osiągnięcia uczniów, z czego większość (38/59) analizuje osiągnięcia wszystkich uczniów. Z przeprowadzonego badania wynika, że poza diagnozą wstępną i maturami próbnymi, każdy nauczyciel diagnozuje osiągnięcia uczniów poprzez: sprawdziany, kartkówki, odpytywanie uczniów. Dyrektor i ankietowani nauczyciele stwierdzili, że w szkole dokonuje się analizy ocen cząstkowych oraz ocen klasyfikacyjnych śródrocznych i rocznych. Jako przykłady dokonywanych analiz, w zakresie oceniania bieżącego, nauczyciele podali:

- porównanie ocen w klasie,
- porównanie ocen w różnych oddziałach,
- porównanie ocen z różnych form sprawdzania wiedzy,
- porównanie ocen ze sprawdzianów pisemnych z wynikami matur próbnych,
- określanie na podstawie współczynnika łatwości zadań testowych stopnia opanowania umiejętności w odniesieniu do każdego ucznia i poszczególnych klas,
- wskazywanie uczniom mocnych i słabych stron.

Jako formy analizy ocen śródrocznych i rocznych ankietowani nauczyciele przytoczyli:

- porównanie ocen w kolejnych latach nauki,
- porównanie ocen z ocenami innych roczników,
- porównanie ocen z poszczególnych przedmiotów,
- porównanie ocen z wynikami konkursów i olimpiad,
- porównanie ocen końcowych z wynikami maturalnymi.

Dyrektor stwierdził, że w podczas klasyfikacji śródrocznej i rocznej w przypadku ocen niedostatecznych, analizowane są źródła niepowodzeń uczniów. Ponadto analizowany jest udział uczniów w konkursach i olimpiadach.

Zdaniem dyrektora możliwości rozwojowe uczniów, szkoła poznaje poprzez analizę opinii poradni psychologiczno-pedagogicznych, diagnozę poziomu wiedzy i umiejętności nabytych w gimnazjum, obserwację zaangażowania ucznia i rezultatów podejmowanych przez niego działań, poznanie sytuacji rodzinnej ucznia.

W opinii dyrektora testy progowe z języków obcych, przeprowadzane dla młodzieży rozpoczynającej naukę w szkole, ułatwiają dokonanie efektywnego podziału na grupy.

W ocenie dyrektora i nauczycieli (w wywiadzie), szkoła uwzględniania możliwości rozwojowe uczniów biorąc pod uwagę ich potencjał intelektualny, uwarunkowania osobowościowe i zdrowotne, opinie poradni psychologiczno-pedagogicznych, trudności w uczeniu się, sytuację rodzinną, specyfikę wieku, zaangażowanie, zainteresowania i predyspozycje, poziom wiedzy i umiejętności wyniesiony z gimnazjum, rezultaty podejmowanych działań, gotowość do słuchania i uwzględniania uwag nauczyciela. Zdaniem nauczycieli (w wywiadzie), również plany życiowe uczniów. Jako przykład uwzględnienia możliwości rozwojowych ucznia, dyrektor jak i nauczyciele (w wywiadzie) wskazali udzielanie zezwoleń na indywidualny program nauki. Ponadto dyrektor wskazał przygotowywanie uczniów do udziału w konkursach oraz umożliwianie im udziału w projektach czy wykładach akademickich. Zdaniem większości (83%) ankietowanych uczniów klas trzecich, zajęcia lekcyjne w których uczestniczyli w dniu badania, były dostosowane do ich możliwości „dość często” lub „bardzo często”. Ponad połowa (57%) uczniów klas trzecich, oceniła zajęcia w których uczestniczyli w dniu badania jako łatwe. Innego zdania są uczniowie klas drugich. Większość spośród nich (76%) zajęcia w szkole oceniła jako trudne. Co czwarty ankietowany drugoklasista stwierdził, że zajęcia były łatwe.

Dostrzeganie możliwości uzyskania przez uczniów lepszych wyników w nauce

Ankietowani nauczyciele, charakteryzując swoich uczniów, stwierdzili że: „w większości są zdyscyplinowani”, „mają chęć do nauki”, „uzyskują lepsze wyniki”, „przejawiają własną inicjatywę”, „są zaangażowani, aktywni”. Większość ankietowanych rodziców (89%) wyraziła przekonanie, że nauczyciele wierzą w możliwości uczniów. Podczas wywiadów uczniowie i rodzice powiedzieli, że nauczyciele swoją wiarę w uczniów okazują poprzez: zachęcanie ich do udziału w konkursach, olimpiadach oraz motywowanie do rozwijania zainteresowań i predyspozycji na zajęciach pozalekcyjnych. Uczniowie ponadto wskazali: prowadzenie przez nauczycieli w ich prywatnym czasie zajęć pozalekcyjnych przygotowujących uczniów do udziału w konkursach oraz do egzaminu maturalnego, a także poświęcanie czasu podczas przerw lekcyjnych na pomoc uczniom, wskazywanie błędów, zachęcanie do większego wysiłku. W opinii rodziców uczestniczących w wywiadzie, ważnym przejawem okazywanej uczniom przez nauczycieli wiary w to, że ich wyniki mogą ulec poprawie, są sytuacje towarzyszące pojawieniu się ocen niedostatecznych, kiedy to nauczyciele nawiązując współpracę z rodzicami starają się wspólnie zidentyfikować problem, wesprzeć ucznia w uzupełnieniu zaległości i utrzymaniu motywacji.

Potwierdzeniem na to, że szkoła dostrzega możliwości uzyskania przez uczniów lepszych wyników w nauce są liczne i znaczące sukcesy uczniów III Liceum Ogólnokształcącego im. Unii Lubelskiej w Lublinie w konkursach i olimpiadach. W roku szkolnym 2010/2011 uczniowie szkoły uzyskali m. in.:

- tytuł laureata w Międzynarodowym Konkursie Fotograficznym dla Dzieci i Młodzieży "Muzealne spotkanie z Fotografiami",
- tytuł laureata etapu centralnego w: Ogólnopolskim Konkursie Chemicznym, Olimpiadzie Historycznej, Olimpiadzie Literatury i Języka Polskiego, Olimpiadzie Wiedzy o Finansach, Olimpiadzie Przedsiębiorczości, Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej,
- tytuł finalisty etapu centralnego w: Ogólnopolskim Turnieju Wiedzy Psychologicznej, Olimpiadzie Języka Łacińskiego, Olimpiadzie Języka Francuskiego, Olimpiadzie Języka Angielskiego, Olimpiadzie Języka Rosyjskiego, Olimpiadzie Literatury i Języka Polskiego, Olimpiadzie Wiedzy o Integracji Europejskiej, Olimpiadzie Artystycznej - sekcja plastyki, Olimpiadzie Matematycznej "O diamentowy indeks AGH".

W szkole działa „Chór Kantylena” szcycący się licznymi sukcesami m. in. tytułem laureata Złotego (w roku 2002, 2008 i 2010) i Srebrnego (w latach 1996, 1997, 1999, 2000, 2007) Kamertonu w Ogólnopolskim Konkursie Chórów A Cappella Dzieci i Młodzieży w Bydgoszczy. „Chór Kantylena” wielokrotnie uczestniczył w festiwalach w Szwecji, Francji i Niemczech oraz w prestiżowych koncertach wraz z orkiestrą Państwowej Filharmonii Lubelskiej. Chór odbył tournée koncertowe po Włoszech, gdzie występował dla Papieża Jana Pawła II.

Podczas wywiadów rodzice i uczniowie powiedzieli, że w szkole zdarzają się przypadki okazywania przez nauczycieli braku wiary w uczniów. Jako przykład takiej sytuacji uczniowie podali nagany i uwagi typu „Z ciebie to nic nie będzie, tobie to nic nie wyjdzie”. Rodzice wskazali dużą ilość ocen niedostatecznych wystawianych zwłaszcza w klasach pierwszych i drugich.

Wykorzystanie wniosków z analizy osiągnięć uczniów a wyniki w nauce.

Zdaniem dyrektora, wdrażane wnioski z analizy osiągnięć uczniów "raczej" przekładają się na wzrost efektów kształcenia. Jako sposób wykorzystania wniosków, które wysnuto z analizy osiągnięć uczących się, uczestniczący w wywiadzie nauczyciele podali: angażowanie uczniów szczególnie uzdolnionych, wyłonionych poprzez analizę wyników gimnazjalnych oraz analizę ocen uzyskanych z poszczególnych przedmiotów w liceum, w dodatkowe działania np.: dodatkowe prace, zajęcia fakultatywne, projekty, konkursy i olimpiady. Dyrektor dodał ponadto, że wniosek dotyczący pracy z uczniem zdolnym wykorzystano w tworzeniu bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych uwzględniających zainteresowania młodych ludzi oraz w realizacji wielu projektów edukacyjnych. W opinii

dyrektora, wniosek ten skutkował również kierowaniem do ucznia i jego rodziców propozycji dotyczącej indywidualnego programu nauki oraz udzieleniem zezwolenia na indywidualny program nauki po otrzymaniu pozytywnej opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej. Innym obszarem działań szkoły podjętym w związku z wdrożeniem wniosków z analizy osiągnięć uczniów, zdaniem nauczycieli uczestniczących w wywiadzie jest udzielanie uczniom z trudnościami edukacyjnymi pomocy, polegającej na prowadzeniu zajęć dotyczących metod uczenia się i systematyczności pracy oraz organizowanie uczniom pomocy specjalistycznej. W opinii dyrektora niezadowolające osiągnięcia uczniów, skutkują poszukiwaniem przyczyn trudności i sposobów ich pokonywania. Nauczyciele podczas wywiadu powiedzieli również, że w związku z wnioskami z analiz osiągnięć uczniów, dostosowują metody nauczania i oceniania do zdiagnozowanych potrzeb poszczególnych klas oraz motywują uczniów do pogłębionej pracy w zakresie niektórych przedmiotów. Jako przykład wdrożonego wniosku, dyrektor podał, iż w związku z tym, że „z analizy współczynnika łatwości poszczególnych zadań z języka polskiego wynika, że uczniowie najwięcej trudności mają z rozwiązaniem zadań z zakresu nauki o języku, na tej podstawie zespół przyjął zwiększenie tego rodzaju treści na zajęciach”. Zdaniem dyrektora: „W efekcie wyniki matur z 2011 r. z języka polskiego były najwyższe w historii nowej matury w szkole”.

Z przedstawionych przez szkołę analiz wyników egzaminów maturalnych wynika, że w kolejnych sesjach egzaminacyjnych w latach 2009-2011 wyniki te są wyższe od średnich krajowych i często lokują się na poziomie stanina 9. Efektywność indywidualna z przedmiotów humanistycznych w latach 2009-2011, przy spadku w roku 2010 wykazuje tendencję wzrostową (odpowiednio w kolejnych latach wynosiła: 83,93%; 79,74%; 85,4%) zaś z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych przy nieznacznym wzroście w roku 2010, wykazuje tendencję spadkową (odpowiednio w kolejnych latach wynosiła: 81,64%; 82,57%; 79,18%). W latach 2009-2011 najwięcej średnich szkolnych wyników z poszczególnych arkuszy maturalnych mieściło się w najwyższym, 9 staninie. Średnie szkolne wyniki w staninie 6 lub niższych, występowały sporadycznie, przy tym składały się na nie wyniki pojedynczych uczniów. W latach 2009-2011 z egzaminów maturalnych zdawanych jako obowiązkowe (w tym języka angielskiego - najczęściej wybieranego w szkole na egzamin obowiązkowy z języka obcego nowożytnego), średnie szkolne wyniki lokują się w najwyższym staninie lub przesunęły się do tego stanina. Z dokumentacji wynika, że następuje progres średnich szkolnych wyników z języka polskiego i języka angielskiego (tj. dwóch spośród trzech przedmiotów zdawanych przez ogół uczniów) należy zatem uznać, że w następuje poprawa wyników w nauce. W sesji maturalnej 2010 roku, niższe średnie wyniki w stosunku do tych z roku 2009, uzyskano z arkuszy z: wiedzy o społeczeństwie, języka polskiego, geografii, historii, historii sztuki zdawanych na poziomie rozszerzonym, zaś niższe średnie wyniki w sesji maturalnej 2011 roku, w stosunku do tych z roku 2010 uzyskano z arkuszy z: języka rosyjskiego zdawanego na poziomie podstawowym oraz fizyki, języka niemieckiego zdawanych na poziomie rozszerzonym.

Pozycja szkoły na tle wyników krajowych EWD w części humanistycznej i części matematyczno-przyrodniczej wskazuje, że wyniki egzaminacyjne osiągane przez szkołę w obu częściach są wyraźnie wyższe od średnich krajowych. Statystyczny absolwent szkoły uzyskał w części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej ok. 12-13 pkt egzaminacyjnych więcej, niż jego rówieśnicy, którzy mieli porównywalne osiągnięcia w poszczególnych częściach egzaminu gimnazjalnego. Średnie wyniki egzaminacyjne uzyskane przez maturzystów w szkole, w obu częściach są również wyższe od średnich uzyskanych w powiecie oraz województwie. Wskaźnik efektywności nauczania w części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej wskazuje, że prowadzone w szkole procesy edukacyjne wpływają na osiągnięcia uczniów statystycznie powyżej średniej krajowej. W części matematyczno-przyrodniczej efektywność nauczania w szkole statystycznie jest niższa niż z przedmiotów humanistycznych. Efektywność nauczania matematyki mierzona edukacyjną wartością dodaną, w szkole jest wyraźnie niższa niż efektywność nauczania z części matematyczno-przyrodniczej.

Poziom spełniania wymagania: B

Bardzo różnorodna oferta edukacyjna szkoły, stwarza przestrzeń do aktywności uczniów i umożliwia im zaspokajanie potrzeb edukacyjnych zgodnie z preferencjami. Swobodny dostęp do zajęć pozalekcyjnych zapewnia uczniom inicjatywność w zakresie własnego rozwoju. Pomysły uczniów uwzględniane są zarówno podczas zajęć lekcyjnych jak i pozalekcyjnych, w przeważającym jednak stopniu, modyfikują ofertę zajęć pozalekcyjnych. Działania realizowane w szkole od wielu lat oraz działania podejmowane przez szkołę, często modyfikowane są zgodnie z potrzebami uczniów. Uczniowie chętnie uczestniczą w zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych prowadzonych w szkole.

Zaangażowanie uczniów w zajęcia prowadzone w szkole

Spośród dwudziestu obserwowanych zajęć edukacyjnych, na dziewiętnastu uczniowie wykazywali się zaangażowaniem, w tym podczas ośmiu zaangażowana była cała klasa, na kolejnych ośmiu większość uczniów, zaś na czterech duża grupa uczniów. Na dziewiętnastu obserwowanych lekcjach, aktywność uczniów miała związek z działaniami nauczyciela. Uczniowie podczas obserwowanych zajęć angażowali się zwłaszcza: wykonując samodzielnie zadania (11/20), uczestnicząc w dyskusji lub pogadance (10/20), pracując w grupie (4/20), przeprowadzając doświadczenia i obserwacje mikroskopowe lub obserwując pokaz doświadczeń (3/20). W opinii 59% ankietowanych uczniów klas drugich oraz 58% ankietowanych uczniów klas trzecich, wszystkie zajęcia lekcyjne lub duża ich część, jest wciągająca i angażuje ich. Większość ankietowanych rodziców (86%) i nauczycieli (48/59) jest zdania, że uczniowie chętnie angażują się w zajęcia. Jako przykłady angażowania się uczniów podczas lekcji, nauczyciele podali m.in.:

- aktywną pracę na lekcji (34/59),
- podejmowanie dyskusji (29/59),
- udział w konkursach przedmiotowych i olimpiadach (28/59),
- przygotowanie projektów edukacyjnych (23/59),
- przygotowanie referatów i prezentacji multimedialnych (22/59),
- samodzielne przygotowanie materiału do wykorzystania na lekcji (18/59),
- wykonywanie prac dla chętnych (15/59).

Nauczyciele (w wywiadzie) stwierdzili, że w celu aktywizacji uczniów stosuje się m.in.: pochwały i nagrody oraz "plusy"; aktywizujące i problemowe metody nauczania ograniczając metody podające; zadawanie prac dla chętnych; prowadzenie projektów interdyscyplinarnych; motywowanie uczniów do udziału w konkursach, olimpiadach, przedsięwzięciach na rzecz środowiska lokalnego oraz wykorzystanie większej ilości czasu na realizację treści interesujących uczniów.

W opinii większości ankietowanych uczniów klas drugich (88%) oraz trzecich (94%), organizowane przez szkołę zajęcia pozalekcyjne są wciągające, przynajmniej niektóre. Zdaniem ponad połowy (57%) ankietowanych rodziców, ich dziecko chętnie uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych. 36 % ankietowanych rodziców stwierdziło, że dziecko w takich zajęciach nie uczestniczy. Większość (53/59) ankietowanych nauczycieli wysoko oceniła zaangażowanie uczniów w zajęcia pozalekcyjne. Jako przykłady zaangażowania uczniów podczas zajęć pozalekcyjnych, nauczyciele podali m.in.:

- przygotowywanie się do konkursów, olimpiad (26/59),
- proponowanie uczestnictwa w wykładach otwartych na uczelniach wyższych (15/59),
- poszukiwanie dodatkowych informacji (14/59),
- wykonywanie dodatkowych zadań (13/59),
- chętnie i aktywne uczestnictwo w podejmowanych działaniach (12/59),
- rozwiązywanie zadań o bardzo wysokim stopniu trudności (12/59),
- proponowanie działań (11/59),
- włączanie się w organizację przedsięwzięć, uroczystości (8/59).

Podejmowanie przez uczniów inicjatyw dotyczących ich własnego rozwoju i rozwoju szkoły

Podczas wywiadu z rodzicami podkreślili ogromną inicjatywność zarówno szkoły jak i uczniów. *"Jeszcze dodam, że śledząc stronę internetową szkoły, tych zdarzeń jest tak wiele, że rzeczywiście trudno wskazać co było inicjatywą ucznia, a co szkoły. Szkoła sama w sobie jest inicjatywna, jeżeli to się przeplata z inicjatywą uczniów to ja widzę że tutaj jest pełna jakby symbioza tej inicjatywy".*

Większość (85%) ankietowanych uczniów klas drugich stwierdziła, że uczniowie mają wpływ na to co dzieje się w szkole. 46% ankietowanych trzecioklasistów było zdania, że mogli wpłynąć na to co w dniu badania działo się

na lekcjach, zaś 54 % było przeciwnego zdania. Poczucie wpływu na planowanie i prowadzenie zajęć lekcyjnych, ankietowani uczniowie mają w kwestiach:

- organizacji zajęć (61% uczniów klas drugich i 53% uczniów klas trzecich),
- stosunku nauczycieli do uczniów (43% uczniów klas drugich i 48% uczniów klas trzecich),
- wyposażenia (27 % uczniów klas drugich i 19% uczniów klas trzecich),
- zakresu omawianego materiału (21% uczniów klas drugich i 30% uczniów klas trzecich).

Ponadto ankietowani uczniowie uważają, że mogą wpłynąć na prowadzenie i planowanie zajęć w zakresie: doboru treści poprzez przygotowywane referaty i prezentacje multimedialne; ustalania terminów sprawdzianów i kartkówek; ustalania sposobu omawiania materiału; liczby godzin przeznaczonych na realizację przedmiotów.

Jako przykłady inicjatyw, którymi młodzież podzieliła się z pracownikami szkoły, uczniowie w wywiadzie podali: zakup kamery; zorganizowanie koła zainteresowań Unia TV; realizację przedsięwzięć szkolnych (np. "Tygodnia Kultury", "Dnia sportu", "Dnia foto"); propozycje wycieczek, wyjść do teatru czy muzeum; propozycje uczestnictwa w wykładach otwartych na uczelniach wyższych; inicjatywy dotyczące działalności charytatywnej i działań w zakresie wolontariatu. Dyrektor jako przykłady zgłoszonych przez uczniów propozycji działań przytoczył:

- zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych (np. kółka języka hiszpańskiego),
- udział w konkursach,
- zorganizowanie dodatkowych zajęć integracyjnych,
- podejmowanie inicjatyw dotyczących wolontariatu,
- zmiany w strukturze i wyglądzie strony internetowej szkoły,
- utworzenie szkolnej telewizji internetowej,
- działania służące poszukiwaniu własnej drogi życiowej (pracę nad poczuciem tożsamości).

Uczestniczący w wywiadzie uczniowie uważają, że wpływ na swój rozwój mają w szkole dzięki możliwości wysuwania propozycji zajęć i warsztatów w których chcieliby uczestniczyć. Zdaniem nauczycieli (w wywiadzie) podejmowane przez uczniów działania służące ich rozwojowi i rozwojowi szkoły, to:

- udział w konkursie You Can Dance,
- redagowanie gazety szkolnej SENSOR,
- utworzenie i włączanie się w działalność: telewizji szkolnej UNIA TV, studia nagrań, zespołu wokalnego,
- zbiórki pieniędzy na rzecz potrzebujących (np. na rzecz Hospicjum Małego Księcia),
- udział w akcjach charytatywnych,
- włączanie się w inicjatywy samorządu uczniowskiego (w tym wpływanie na prawo szkolne),
- uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych i realizowanych w szkole przedsięwzięciach,
- włączanie się w działalność Teatru 19.99.

Ponadto ankietowani nauczyciele, jako przykłady działań podejmowanych przez uczniów a wpływających na rozwój szkoły dodali: włączanie się uczniów w organizację imprez i uroczystości szkolnych (18/59) oraz w Młodzieżowe Warsztaty Dziennikarskie (17/59); udział uczniów w wymianie międzynarodowej młodzieży (12/59) i projektach międzynarodowych (11/59); wystawianie spektakli w ramach Nocy Kultury (9/59); reprezentowanie szkoły na uroczystościach i imprezach pozaszkolnych (5/59) oraz Targach Edukacyjnych (8/39); zamieszczanie informacji na stronie internetowej szkoły (6/59); udział w Radzie Szkoły i Młodzieżowej Radzie Miasta (4/59); współpracę z podmiotami w środowisku lokalnym (np. z Ośrodkiem Brama Grodzka Teatr NN oraz lokalnymi mediami) (3/59); uczestnictwo w organizowanych przez podmioty zewnętrzne olimpiadach, konkursach, turniejach, zawodach (6/59); możliwość wysuwania propozycji zajęć i warsztatów w których chcieliby uczestniczyć. W opinii nauczycieli uczestniczących w wywiadzie szkoła pomaga uczniom planować własny rozwój w dłuższej perspektywie poprzez: udzielanie zezwoleń na indywidualny program nauki, organizację zajęć ułatwiających wybór ścieżki kariery zawodowej w ramach funkcjonującego w szkole systemu orientacji zawodowej, przeprowadzanie badań predyspozycji zawodowych. W działaniach dotyczących doradztwa zawodowego, szkołę wspiera firma „Absolwent”.

Zarówno rodzice jak i uczniowie (w wywiadach) podkreślali bardzo bogaty wachlarz oferowanych przez szkołę zajęć pozalekcyjnych oraz przedsięwzięć (w tym debat, warsztatów, projektów, wykładów i ćwiczeń na uczelniach wyższych, akcji charytatywnych, spotkań ze znanymi ludźmi, zajęć kulturalnych). Zdaniem respondentów, zapewnienie uczniom wyboru aktywności zgodnych z ich preferencjami, zapewnia uczniom wpływ na ich rozwój. Tym bardziej, jak zwrócili uwagę rodzice (w wywiadzie), że uczniowie z oferty szkolnej mogą korzystać bez żadnych ograniczeń. Z dokumentacji wynika, że szkoła:

- umożliwia uczniom uczestnictwo w 37 kołach zainteresowań (w tym m. in. w warsztatach: dziennikarskich, teatralnych, fotograficznych, w ośmiu sekcjach sportowych, w dodatkowych zajęciach z języków obcych, w dodatkowych zajęciach z większości przedmiotów obowiązkowych),
- naucza sześciu języków obcych nowożytnych, tj.: języka angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego oraz portugalskiego (we współpracy z Instytutem Camoes'a), zaś w klasach biologiczno-chemicznych oraz społeczno-prawniczej dodatkowo jako trzeci język obcy, nauczany jest również język łaćniński,

- dla chętnych uczniów, prowadzi zajęcia Deutsches Sprachdiplom (DSD) umożliwiające przystąpienie do państwowego egzaminu certyfikowanego,
- prowadzi wymiany młodzieży z zaprzyjaźnionymi szkołami w Niemczech i na Ukrainie,
- realizuje projekt „Youth in Action”, w ramach którego uczniowie corocznie spotkają się z młodzieżą z Walii, Hiszpanii, Finlandii i Niemiec,
- realizuje organizowane przez uczelnie wyższe projekty: „Młodzieżowe Uniwersytety Matematyczne” oraz „Wybieram e-Fizykę”, w ramach których uczniowie na stronach internetowych projektów, uczestniczą w kursach e-learningowych poszerzających wiedzę i umiejętności w zakresie matematyki i fizyki,
- uruchamia własną edukacyjną platformę e-learningową,
- posiada repertuarowy „Teatr 19.99”,
- organizuje dla młodzieży z Lubelszczyzny konkurs na najlepszy film fabularny „Unia Film Festiwal”,
- angażuje się w wydarzenia kulturalne Lublina m. in.: Lubelskie Spotkania Literackie „Miasto Poezji” oraz „Noc Kultury”.

Warto zwrócić uwagę na to, że liczne spośród oferowanych uczniom przez szkołę propozycji aktywności, realizowane są od wielu lat. I tak: od 1993 roku działa „Chór Kantylena”, od 10 lat wydawana jest gazeta szkolna SENSOR, od 10 lat organizowane są „Młodzieżowe Warsztaty Dziennikarskie”. Zdaniem rodziców (w wywiadzie) w szkole nawet przedsięwzięcia, które nie są inicjatywą uczniów, modyfikowane są zgodnie z ich pomysłami, gdyż *„żeby tą tradycję podtrzymywać to trzeba mieć jak gdyby taką chęć działania i za każdym razem żeby coś się nie znudziło musi być ukierunkowane w jakimś innym wymiarze, w innym miejscu, w inny sposób. I to w tych dzieciach jest, to one jakby podejmują decyzję przy udziale nauczycieli w jaki sposób powiedzmy widzą ten element tradycji.”*

Realizacja w szkole działań zainicjowanych przez uczniów

Uczniowie (w wywiadzie) jako przykłady pomysłów, które zostały w szkole realizowane z inicjatywy uczniów, wskazali: zakup kamery, organizację „Tygodnia Kultury” i dni tematycznych, uczestnictwo w wykładach otwartych na uczelniach wyższych. Uczniowie, dyrektor oraz nauczyciele jako przykłady wdrożonych w szkole inicjatyw uczniowskich podali: rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym zorganizowanie zajęć kółka języka hiszpańskiego, warsztatów dziennikarskich oraz koła UNIA TV. Dyrektor i uczniowie wskazali zorganizowanie zajęć służących rozwojowi osobowemu i poszukiwaniu własnej drogi życiowej. Uczniowie i nauczyciele podali inicjatywy samorządu uczniowskiego i rady szkoły oraz wycieczki, wyjścia na koncerty i do teatru czy muzeum. Ponadto dyrektor i nauczyciele przytoczyli przykład zamieszczania przez uczniów na stronie internetowej szkoły, filmów o szkole, zaś dyrektor dodatkowo wskazał na udział uczniów w konkursach, zorganizowanie dodatkowych zajęć integracyjnych oraz działania z zakresu wolontariatu.

Uczestniczący w wywiadzie rodzice jako podjęte do realizacji przez szkołę, pomysły uczniów, podali: opracowanie przez ucznia programu który wykorzystywany jest w szkole jako dziennik elektroniczny, inicjatywy dotyczące działalności charytatywnej, oraz realizowanych w szkole przedsięwzięć (np. organizacja prawyborów). W opinii partnerów społecznych ciekawe uczniowskie inicjatywy związane z uczeniem się i rozwojem to: studniówka z TVN-em, zorganizowanie zajęć z robotyki i języka portugalskiego, przygotowywanie spektakli teatralnych, zgłaszanie się na konkursy, podejmowanie aktywności zawodowej, realizowanie projektów, modyfikacja organizowanej w szkole rekonstrukcji historycznej.

Na terenie szkoły dostępne są informacje dotyczące działań zainicjowanych przez uczniów takich jak: spotkanie integracyjne, realizowane akcje charytatywne, udział młodzieży w olimpiadach, konkursach i wymianie międzynarodowej, inicjatywy samorządu uczniowskiego oraz udział uczniów w Młodzieżowej Radzie Miasta. Od roku szkoła posiada nową stronę internetową. Z zamieszczonych na niej informacji wynika, że uczniowie uczestniczą w zajęciach praktyczno-laboratoryjnych, wykładach otwartych oraz przedsięwzięciach organizowanych przez: Uniwersytet Medyczny w Lublinie; Wydział Biologii i Nauk o Ziemi, Instytut Anglistyki i Instytut Fizyki Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie; Wydział Zarządzania Politechniki Lubelskiej, Instytut Politologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego; Okręgową Radę Adwokacką w Lublinie i Instytut Pamięci Narodowej w Lublinie. Ponadto z informacji umieszczonych na stronie internetowej szkoły wynika również, że w szkole: funkcjonuje telewizja internetowa UNIA TV; realizowane są przedsięwzięcia takie jak „Tydzień Kultury”; podejmowane są działania z zakresu wolontariatu oraz akcje charytatywne; mają miejsce wymiany międzynarodowe i spotkania z młodzieżą z zagranicy (w czerwcu 2011 roku odbyło się spotkanie w Aurich (Niemcy); uczniowie uczestniczą w różnorodnych konkursach m.in. artystycznym „Inspiracje Marią”, znajomości języka niemieckiego i wiedzy o krajach niemieckojęzycznych „DEUTSCH MACHT SPAß”, znajomości języka angielskiego „Make Friends with English”, biologicznym „Powtórka przed Maturą” oraz międzyszkolnym konkursie „Jeden z dziewięciu”.

Wymaganie: *Respektowane są normy społeczne***Komentarz:**

Obowiązujące w szkole normy, zasady właściwego zachowania znane są uczniom liceum. W szkole diagnozuje się zachowania uczniów, a podejmowane działania wychowawcze mają na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie właściwych zachowań. Poddjęmowane przez nauczycieli działania wychowawcze uwzględniają inicjatywy i opinie uczniów.

Bezpieczeństwo uczniów

Uczniowie czują się w szkole bezpiecznie i wiedzą jakich zachowań się od nich oczekuje. 94% ankietowanych uczniów stwierdziło, że podczas lekcji czuje się bezpiecznie, a 98% podczas przerw. Na terenie szkoły po zajęciach lekcyjnych czuje się bezpiecznie 69% uczniów, natomiast 25% uczniów nigdy nie bywa na terenie szkoły poza godzinami jej pracy. Ankietowani uczniowie wskazali, że w ostatnim roku szkolnym w szkole:

- ktoś ich obrażał (16%) lub obrażał osoby z klasy (39%),
- ktoś z klasy został pobity (7%),
- ukradziono uczniowi przedmiot lub pieniądze (1 przypadek).

80% ankietowanych uczniów uważa, że w szkole nie ma miejsc niebezpiecznych, grupa 8% uczniów do miejsc niebezpiecznych zaliczyła m.in. parking przed szkołą, boisko szkolne, salę gimnastyczną gdzie podczas zajęć z wychowania fizycznego przebywa duża liczba uczniów.

Zdaniem rodziców i pracowników niepedagogicznych uczniowie czują się w szkole bezpiecznie dzięki dyżurom nauczycieli i pracowników szkoły podczas przerw. W czasie dyskotek, imprez szkolnych na dyżurze obecni są nauczyciele i przedstawiciele rodziców. Są to imprezy zamknięte, tylko dla uczniów liceum. Zagrożenie narkotykami jest monitorowane w szkole poprzez organizowanie prelekcji, pogadanek dla rodziców i młodzieży. Bezpieczeństwo uczniom zapewnia również monitoring wewnątrz i na zewnątrz budynku, który pozwala kontrolować i reagować w przypadku sytuacji wymagających interwencji.

Obowiązujące w szkole normy, zasady właściwego zachowania znane są przez 96% ankietowanych uczniów.

Diagnoza zachowań uczniów

Dyrektor i nauczyciele diagnozują zachowania uczniów poprzez obserwację poszczególnych uczniów, zespołów klasowych podczas zajęć lekcyjnych, kontrolę i analizę frekwencji uczniów, badania ankietowe, rozmowy z rodzicami, wywiady ze środowiskiem lokalnym, obserwację bezpośredniego otoczenia szkoły. Poddjęmowane przez szkołę działania wychowawcze mają w celu zmniejszenie zagrożeń, rozpoznanie trudności uczniów i diagnozę niepowodzeń szkolnych.

Zdaniem 75% ankietowanych rodziców nauczyciele reagują na niewłaściwe zachowania, a 82% rodziców ma poczucie, że nauczyciele dostrzegają pożądane zachowania uczniów. Pozytywne zachowania uczniów są chwalone przez nauczycieli zdaniem 72% rodziców. Informacje na temat zagrożeń występujących w szkole otrzymuje 68% ankietowanych rodziców, natomiast 28% rodziców nie otrzymuje takiej informacji.

Działania wychowawcze mające na celu wzmacnianie pożądanych zachowań uczniów zdaniem dyrektora podejmowane przez szkołę to przede wszystkim: nagradzanie uczniów wykazujących pożądane postawy (zróżnicowany system nagród), zwracanie uwagi na właściwe zachowania, rozmowy dotyczące wnioskowania moralnego, elementy technik behawioralnych, modelowanie, konkursy: najestetyczniejsza pracownia, najestetyczniejsza szatnia, klasa doskonała.

Uczniowie wykazujący pożądane zachowania otrzymują nagrody, dyplomy, podziękowania, pochwały, listy gratulacyjne za udział i zaangażowanie w akcjach charytatywnych, pracach społecznych, warsztatach, przedstawieniach szkolnych. Na stronie internetowej zamieszczane są informacje promujące osiągnięcia uczniów. Tablica ogłoszeń na korytarzu szkolnym jest miejscem osób wyróżnionych. Na apelu lub zebraniach uczniów, przy całej społeczności szkolnej dyrektor, wyróżnia prace uczniów np. autora strony internetowej, tekstu piosenki, hymnu na otrzęsiny.

Zdaniem nauczycieli osiągnięciem szkoły w kształtowaniu wymaganych w szkole zachowań uczniów jest wysoka frekwencja, kultura osobista, wrażliwość na potrzeby innych, organizowanie pomocy koleżeńskiej. Zdaniem pracowników szkoły młodzież jest tolerancyjna wobec siebie, szanują siebie i innych, przestrzegają czystości w szkole, nie przywłaszczają sobie cudzego mienia, szanują sprzęt szkolny. Młodzież chętnie bierze udział w wolontariatach, zajęciach dodatkowych.

Prowadzona w szkole analiza działań wychowawczych, ma na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie

pożądanych zachowań. Podejmowane w tym celu działania wychowawcze to przede wszystkim badania ankietowe dotyczące skuteczności prowadzonych zajęć, dyskusja o trudnościach jakie występują w poszczególnych klasach lub jakie problemy przeżywają poszczególni uczniowie. Zdaniem nauczycieli w szkole nie ma przypadków związanych z zagrożeniem czy niewłaściwym zachowaniem uczniów, ale prowadzona jest analiza postaw uczniów na poszczególnych przedmiotach i wskazywanie właściwych zachowań.

Udział uczniów w modyfikacji działań wychowawczych

Modyfikacja działań wychowawczych z inicjatywy uczniów zdaniem dyrektora uwzględniona była m.in. w przypadku: tematyki godzin wychowawczych określonej na podstawie diagnozy potrzeb uczniów, działań integracyjno-adaptacyjnych, zajęć integracyjnych. Z inicjatywy uczniów odbyły się zajęcia ze specjalistami z MONAR-u na temat dopalaczy, narkotyków. Uczniowie współorganizują wycieczki klasowe, imprezy szkolne, brane są pod uwagę sugestie uczniów dotyczące zajęć pozalekcyjnych czy propozycje działań w zakresie wolontariatu. Inicjatywą uczniów jest bezpośrednia pomoc na rzecz potrzebujących w świetlicy AGAPE, organizowanie zbiórek, kiermaszów, koncertów na rzecz potrzebujących. 83% ankietowanych nauczycieli stwierdziło, że podejmowane przez nich działania wychowawcze uwzględniają inicjatywy i opinie uczniów.

Poziom spełniania wymagania: A

Wymaganie: Szkoła lub placówka ma koncepcję pracy

Komentarz:

Koncepcja pracy szkoły jest znana i akceptowana przez pracowników szkoły, uczniów i rodziców. Działania szkoły prowadzą do realizacji głównych założeń koncepcji pracy szkoły m.in. poprzez zarządzanie przez tożsamość organizacyjną, poniesienie efektywności pracy ucznia i tworzenie warunków i klimatu harmonijnego rozwoju ucznia. Analiza i modyfikacja koncepcji pracy szkoły wynika ze zmieniających się warunków funkcjonowania szkoły.

Założenia koncepcji pracy szkoły

Istniejąca w szkole koncepcja pracy szkoły określa kierunki pracy oraz powiązane z nimi cele i zadania. Misja wskazuje cele działalności szkoły, które mają inspirować i stwarzać możliwości rozwoju uczniom, kształcić i przygotowywać przyszłe elity, do służby dla dobra społeczności lokalnej, ojczyzny i całej ludzkości. Szkoła działa wg etosu wynikającego z jej historii i tradycji, buduje wokół siebie wspierające środowisko, osiąga najwyższe standardy edukacyjne, wychowawcze i etyczne, uczy odpowiedzialności za otaczającą rzeczywistość. W planie rozwoju szkoły zdefiniowano cztery kluczowe obszary aktywności szkoły: dydaktyka, wychowanie, organizacja i zarządzanie. Przytoczone wyżej dokumenty definiują główne punkty koncepcji pracy szkoły.

Zarządzanie przez tożsamość organizacyjną:

- opracowanie koncepcji zarządzania kapitałem ludzkim,
- opracowanie planu marketingowego szkoły,
- opracowanie koncepcji zarządzania jakością.

Podniesienie efektywności pracy ucznia:

- informatyzacja procesu dydaktycznego,
- zorientowanie procesu dydaktycznego na innowacje aktywizujące metody pracy (blended learning, nauka metodą projektu, nauka poprzez działanie),
- usprawnienia w ramach systemu oceniania uczniów poprzez ewaluację Wewnętrzny Systemu Oceniania,
- opracowanie funkcjonalnej koncepcji zajęć pozalekcyjnych,
- udział w projektach edukacyjnych,
- tworzenie przedmiotowych programów autorskich,
- aktywizowanie uczniów poprzez udział w olimpiadach i konkursach przedmiotowych,
- rozwijanie współpracy z organizacjami, instytucjami, placówkami oświatowymi, wyższymi uczelniami,
- podnoszenie jakości kształcenia poprzez rozwój warsztatu metodycznego,
- tworzenia warunków i klimatu do harmonijnego rozwoju ucznia.

Działania prowadzone w szkole, które realizują koncepcję pracy szkoły

Istniejąca w szkole koncepcja pracy szkoły została przyjęta przez radę pedagogiczną. 72% ankietowanych nauczycieli wskazało, że przyjęli wypracowaną wspólnie koncepcję pracy szkoły, 21% na przyjęcie koncepcji pracy przedstawionej przez dyrektora po uwzględnieniu sugestii nauczycieli. Współautorem koncepcji pracy szkoły uważa się zdecydowana większość 86 % ankietowanych nauczycieli. Działania szkoły prowadzą do realizacji koncepcji pracy szkoły, zdaniem dyrektora poprzez m.in.: informatyzację procesu dydaktycznego, udział w projektach edukacyjnych, plan wdrażania nowej podstawy programowej, utworzenie studia filmowego, opracowanie symulacji skutków wdrażania nowej podstawy programowej na poziom zatrudnienia, zbudowanie edukacyjnej platformy MOODLE.

Znajomość założeń i akceptacja koncepcji pracy szkoły przez podmioty placówki

Nauczyciele uczestniczący w wywiadzie za najważniejsze założenia koncepcji pracy szkoły uznali kształcenie i wychowanie, natomiast pracownicy niepedagogiczni stwierdzili, że w szkole kładzie się duży nacisk na kulturę osobistą, szacunek do drugiego człowieka. Nauczyciele wskazali, że jednym z podstawowych zadań wpisanych w koncepcję pracy szkoły jest łączenie tradycji i nowoczesności. Zdaniem dyrektora w analizie i modyfikacji koncepcji pracy szkoły uczestniczą dyrektor, rada pedagogiczna, rodzice i uczniowie. Przykładem uczestnictwa nauczycieli w analizowaniu i modyfikacji koncepcji pracy szkoły było wypracowanie profilu nauczyciela i nauczyciela-wychowawcy, w celu określenia wzoru nauczyciela, którego cechy dają gwarancję najefektywniejszego urzeczywistniania misji i wizji szkoły w pracy dydaktycznej i wychowawczej. Rezultaty tych prac zaowocowały modyfikacją planu wychowawczego szkoły. Analiza koncepcji pracy szkoły wynika ze

zmieniających się wewnętrznych i zewnętrznych warunków funkcjonowania szkoły np. wpływu wejścia w roku szkolnym 2012/2013 nowej podstawy programowej na procesy zachodzące w szkole.

Ankietowani uczniowie uważają, że główny nacisk w szkole kładzie się na naukę, kulturę osobistą, dobre zachowanie, troskę o dobre imię szkoły, także poza murami szkoły, zajęcia dodatkowe, udział w projektach. Uczniowie przy wyborze tej szkoły uwzględniają jej elitarny charakter. Szkoła może pochwalić się znanymi absolwentami, którzy spotykają się z uczniami tej szkoły w celach naukowym lub rozrywkowym, np. Julia Hartwig – jej 90 –te urodziny zbiegły się z 90-leciem szkoły.

Rodzice znają i akceptują koncepcję pracy szkoły z którą mogą zapoznać się podczas uroczystości szkolnych, zebrań z rodzicami, na spotkaniach z Radą Szkoły i Radą Rodziców. W wywiadzie rodzice stwierdzili, że szkoła jest otwarta na inicjatywy uczniów, pozwala im się rozwijać, a za najważniejsze w pracy szkoły uznali: integrację, kształtowanie postaw, dobre przygotowanie do matury i ukierunkowanie na konkretny kierunek studiów. Szkoła znana jest w środowisku jako placówka oferująca usługi edukacyjne na wysokim poziomie jakości, co sprzyja temu, że zgłasza się do niej większa niż przewidywana liczba dzieci.

Władze oświatowe i samorządowe wspomagają rozwój szkoły. Rodzice pełnią rolę wspierającą i współtworzącą w działaniach dydaktyczno-wychowawczych szkoły. To sprawia, że oddziaływania wychowawcze szkoły oraz rodziców są spójne i sprzyjają kontynuowaniu tradycji placówki.

Uczniom podoba się atmosfera panująca w szkole, udział w zajęciach pozalekcyjnych, uczestnictwo w różnych nowatorskich formach lekcji, debatach, warsztatach, projektach, spotkaniach z absolwentami szkoły, ludźmi ze świata nauki i kultury. Uczniowie poszerzają swoje horyzonty i mogą rozwijać się w różnych dziedzinach.

Analizowanie i modyfikowanie koncepcji pracy szkoły

Większość (78%) ankietowanych nauczycieli potwierdziła swój udział w pracach nad analizą lub modyfikacją koncepcji pracy szkoły. Zmiany w koncepcji pracy szkoły zdaniem nauczycieli koncentrowały się na człowieku (uczniui, rodzicu) oraz na pracy zespołowej. Określono misję i wizję szkoły, wypracowano korpus wychowawczy III LO, który stawia nie tylko na nauczyciela fachowca, ale i wychowawcę. Modyfikacji poddano sposób komunikowania się pomiędzy dyrekcją i nauczycielami oraz pomiędzy nauczycielami, uczniami i rodzicami. Stworzono platformę internetową, która ułatwia przepływ informacji. Na bieżąco modyfikowany jest plan rozwoju szkoły na lata 2011-2016, co jest uwarunkowane nowymi potrzebami, ograniczeniami finansowymi.

Dyrektor stwierdził, że uczniowie znają i akceptują koncepcję pracy szkoły, z którą mogą zapoznać się na stronie internetowej szkoły, o misji i wizji szkoły jest mowa na uroczystościach szkolnych jak "Święto Szkoły", "Dzień Otwarty" oraz na godzinach wychowawczych. Przybliżana jest też wizja i misja szkoły przez umieszczanie tekstu na dziennikach lekcyjnych i w widocznych miejscach na korytarzu.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: Oferta edukacyjna umożliwia realizację podstawy programowej

Komentarz:

Oferta edukacyjna szkoły jest spójna z podstawą programową, oczekiwaniami uczniów i rodziców oraz potrzebami rynku pracy. Szkoła realizuje nowatorskie rozwiązania programowe i modyfikuje swoją ofertę w celu zapewnienia wszechstronnego rozwoju uczniów.

Oferta edukacyjna a podstawa programowa

Oferta edukacyjna szkoły umożliwia realizację podstawy programowej. Dyrektor i nauczyciele wskazali elementy podstawy programowej które są wykorzystywane w ofercie edukacyjnej szkoły:

- realizacja programów w wymiarze podstawowym i rozszerzonym w kontekście standardów egzaminacyjnych,
- rozwijanie kluczowych kompetencji i umiejętności uczniów,
- rozbudzanie zainteresowań uczniów w czasie lekcji i zajęć pozalekcyjnych,
- stosowanie zróżnicowanych form pracy i metod nauczania.

Szkoła realizuje nowatorskie rozwiązania programowe. Najważniejsze to:

- zajęcia w ramach projektu „Uczeń do potęgi”, oparte na interdyscyplinarnych scenariuszach lekcji opracowanych przez pracowników UMCS w Lublinie, które łączą treści kilku przedmiotów: chemii, fizyki, informatyki i matematyki,
- certyfikowana ministerialnie nauka języka niemieckiego na poziomie DSD2 umożliwiająca uzyskanie certyfikatu dzięki wprowadzeniu do programu nauczania metod określonych przez Ministerstwo Edukacji Niemiec,
- wprowadzenie warsztatów z robotyki, umożliwiających realizowanie informatyki na poziomie zaawansowanym w połączeniu z robotyką,

- zajęcia laboratoryjno-doświadczalne dla klas biologiczno-chemicznych na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie,
- wykorzystanie platformy e-learningowej do prowadzenia zajęć.

Oczekiwania podmiotów szkoły wobec oferty edukacyjnej

W opinii większości uczniów (78%) oferta edukacyjna szkoły odpowiada ich potrzebom. Ankietowani uczniowie i rodzice jako najważniejsze oczekiwania wobec szkoły w zakresie oferty edukacyjnej wymienili:

- dobre przygotowanie do zdania egzaminu maturalnego i kontynuacji nauki na studiach,
- praktyczne wykorzystanie zdobytej wiedzy i kompetencji w życiu.

Dyrektor, nauczyciele i partnerzy szkoły uznali, że oferta edukacyjna uwzględnia kształtowanie kompetencji potrzebnych na rynku pracy. Jako przykłady podali:

- umiejętność pracy w zespole,
- komunikację interpersonalną,
- asertywność,
- zarządzanie czasem,
- zarządzanie karierą.

Większość ankietowanych rodziców (70%) i uczniów (57%) stwierdziła, że oferta edukacyjna szkoły pomaga rozwijać zainteresowania uczniów. Część ankietowanych rodziców (30%) oraz uczniów (43%) nie podzieliła tego przekonania.

Dyrektor i nauczyciele uważają, że realizacja podstawy programowej jest monitorowana. Nauczyciele stwierdzili, że dyrektor kontroluje na bieżąco dokumentację przebiegu nauczania.

Szkoła modyfikuje ofertę edukacyjną w celu zapewnienia pełniejszego rozwoju uczniów poprzez:

- dostosowanie siatki godzin do rozszerzeń realizowanych w poszczególnych klasach,
- ofertę zajęć pozalekcyjnych,
- indywidualizację procesu edukacyjnego.

Poziom spełniania wymagania: A

Wymaganie: *Procesy edukacyjne mają charakter zorganizowany*

Komentarz:

Procesy edukacyjne są planowane w szkole i uwzględniają poziom wiedzy i umiejętności uczniów. Nauczyciele stosują w pracy z uczniami różne metody sprzyjające uczeniu się. Większość ankietowanych uczniów (73%) stwierdziła, że są zmęczeni z powodu liczby zajęć w szkole jednego dnia. Ocenianie uczniów daje im informację o ich postępach w nauce, ale ponad połowa ankietowanych uczniów stwierdziła, że nauczyciele, wystawiając ocenę, rzadko odnoszą się do ich wcześniejszych osiągnięć lub trudności. W szkole prowadzony jest monitoring osiągnięć uczniów. Podejmowane przez szkołę działania doskonalące proces edukacyjny uwzględniają propozycje i opinie uczniów. Wnioski z monitorowania osiągnięć uczniów są wdrażane w szkole i mają na uwadze dbanie o wszechstronny rozwój uczniów.

Sposoby planowania procesów edukacyjnych

Nauczyciele i dyrektor stwierdzili, że procesy edukacyjne w szkole są planowane. Nauczyciele w planowaniu procesów edukacyjnych biorą pod uwagę przede wszystkim: potrzeby i możliwości uczniów, organizację roku szkolnego i czas potrzebny do zrealizowania poszczególnych treści, liczebność klas, możliwości techniczne i zakres pomocy dydaktycznych, wyniki pomiaru diagnostycznego, wnioski wpływające z wyników matur i wymagania programowe. Dyrektor stwierdził, że w szkole planuje się procesy edukacyjne poprzez: ustalanie poziomu wiedzy i umiejętności na wejściu dla pierwszoklasistów tzw. badania progowe, opracowanie planu dydaktycznego szkoły i planu rozwoju, opracowanie planów dydaktycznych, a następnie sprawozdań z ich realizacji w ramach pracy zespołów przedmiotowych, badania nauczania realizowane przez poszczególne zespoły przedmiotowe, coroczne składanie ankiet przez nauczycieli dotyczące ich pracy dydaktycznej, dokonywanie ewaluacji pracy nauczycieli przez uczniów (ankiety), raport z próbnych matur i z matury Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, planowanie wspólnych przedsięwzięć z radą rodziców.

Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób umożliwiający uczenie się. Większość ankietowanych nauczycieli (53/59) stwierdziła, że pomieszczenia, w których prowadzone są zajęcia, sprzyjają osiągnięciu zamierzonych celów,

a szkoła zapewnia możliwość korzystania z potrzebnych podczas zajęć pomocy dydaktycznych. Obserwacja placówki potwierdziła, że wielkość sal lekcyjnych jest odpowiednia do liczebności klas i pozwala na organizację procesów edukacyjnych w sposób sprzyjający zdobywaniu wiedzy. 84 % ankietowanych uczniów klas drugich stwierdziło, że codziennie lub kilka razy w tygodniu zdarza się, że są zmęczeni z powodu liczby zajęć w szkole jednego dnia. 12% uczniów jest zmęczonych z tego powodu raz w tygodniu.

Większość ankietowanych uczniów klas trzecich (62%) potwierdziło, że czują się zmęczeni z powodu liczby zajęć w szkole. Zdaniem 60% ankietowanych rodziców plan lekcji nie jest ułożony w taki sposób, by sprzyjał uczeniu się. Odmienne zdania jest 40% rodziców, według których plan lekcji sprzyja uczeniu się. Z przeprowadzonej analizy dokumentacji wynika, że liczba godzin zajęć dla niektórych klas jest rozłożona nierównomiernie na poszczególne dni tygodnia. W każdej klasie występuje kilka razy w tygodniu łączenie w blok dwugodzinny zajęć tego samego przedmiotu. Stosowane w szkole metody nauczania sprzyjają uczeniu się. Do najczęściej wymienianych przez nauczycieli w ankiecie należą: dyskusje, debaty i pogadanki, burza mózgów, praca w grupach, projekty edukacyjne, ćwiczenia praktyczne i laboratoryjne, dramy i scenki rodzajowe, metody komunikacyjne, wykłady z wykorzystaniem środków audiowizualnych tj. prezentacji, filmów itp.

Działania skierowane na efektywność procesów edukacyjnych

Dyrektor wskazał przykłady działań ukierunkowanych na zwiększenie efektywności procesu uczenia się w szkole: zwiększenie ilości godzin dla realizacji programu rozszerzonego z poszczególnych przedmiotów, prowadzenie zajęć na wyższych uczelniach, zwłaszcza laboratoryjno-doświadczalnych, konsultacje olimpijskie – czyli zapraszanie do współpracy pracowników naukowych wspierających nauczycieli w przygotowaniu olimpijczyków. Uczniowie wskazali w ankiecie, że najczęściej na zajęciach wykorzystuje się: projektor i komputer, w mniejszym stopniu tablicę interaktywną.

Obserwacje zajęć i ankiety nauczycieli dostarczyły wiedzy, że podczas lekcji stosowana jest praca zespołowa, metody problemowe i aktywizujące. W opinii 90% ankietowanych uczniów praca w grupach występuje na niektórych zajęciach. Rozwiązywanie na zajęciach problemów sformułowanych przez nauczycieli lub uczniów na większości zajęć wskazało 50% uczniów. 86% ankietowanych uczniów miała możliwość postawienia pytania i poszukiwania odpowiedzi na nie samodzielnie lub w grupie. 55 % ankietowanych uczniów uważa, że byli aktywni na zajęciach, a 55% czuła się zaniepokojona. Na podstawie obserwacji placówki stwierdzono, że w szkole bez ograniczeń można korzystać z technologii informatyczno-komunikacyjnej przez uczniów i nauczycieli. Liceum posiada cztery pracownie komputerowe. Poza tym uczniowie korzystają ze stanowisk komputerowych zlokalizowanych na korytarzu i w czytelnicy (z dostępem do Internetu). W pokoju nauczycielskim znajduje się stanowisko komputerowe dla nauczycieli. Nauczyciele wykorzystują w codziennej pracy platformę MOODLE oraz korzystają z dziennika elektronicznego, którego projekt opracował uczeń tej szkoły.

Znaczenie oceniania, motywowania i wspierania uczniów

W opinii ankietowanych nauczycieli (54/59) ocenianie uczniów daje im informację o postępach w nauce. Nauczyciele przekazują uczniom informację zwrotną: o brakach w wiedzy i umiejętnościach, ze wskazaniem i analizą popełnianych błędów, poziomie opanowania sprawdzanych umiejętności, o mocnych i słabych stronach ucznia, wskazówki do dalszej pracy. Większość ankietowanych uczniów klas drugich (94%) potwierdza, że wie dlaczego otrzymała taką, a nie inną ocenę. Zdaniem 60% ankietowanych uczniów nauczyciele, wystawiając ocenę, rzadko odnoszą się do ich wiedzy i umiejętności zdobytych wcześniej lub trudności. W szkole są widoczne informacje o sukcesach uczniów w olimpiadach przedmiotowych, konkursach międzyszkolnych, zawodach sportowych oraz w rankingach (na najlepsze liceum w województwie, najlepszy chór). O sukcesach w różnych dziedzinach świadczą m.in.: puchary, dyplomy, certyfikaty, prace plastyczne uczniów i zdjęcia - umieszczone w gablotach na korytarzach i w auli. Ocenianie uczniów motywuje ich do dalszej pracy - 71 % ankietowanych uczniów wskazało, że nauczyciele rozmawiają z nimi z różną częstotliwością na temat przyczyn ich sukcesów lub trudności w nauce. 34% uczniów stwierdziło, że nauczyciele nigdy nie rozmawiali z nimi o przyczynach ich sukcesów w nauce, a 29% uczniów, że nauczyciele nigdy nie rozmawiali z nimi na temat ich trudności w nauce. Według większości rodziców (57%) biorących udział w badaniu uważa, że stosowane w szkole ocenianie zachęca dziecko do dalszego uczenia się, a 40 % rodziców stwierdziło, że na nielicznych zajęciach.

Dyrektor i nauczyciele podali przykłady monitorowania osiągnięć uczniów. Za najważniejsze uznali: analizę ocen cząstkowych i frekwencji, monitorowanie pracy ucznia w czasie lekcji, badanie wyników nauczania, wyników matur, analizy porównawcze z kilku lat, konsultacje wychowawców, nauczycieli, rodziców i uczniów, monitorowanie osiągnięć uczniów w konkursach. Zdaniem nauczycieli kluczowy cel monitorowania to dobre przygotowanie uczniów do matury. Nauczyciele w sposób mniej lub bardziej systematyczny analizują osiągnięcia uczniów.

Rodzice biorący udział w wywiadzie wymienili przykłady działań nauczycieli motywujące uczniów w procesie uczenia się: ocena i pochwała na forum klasy za aktywność, proponowanie uczniom udziału w różnych formach olimpiad i konkursów, integrowanie uczniów wokół zainteresowań - bardzo duża oferta zajęć pozalekcyjnych. Zdaniem ankietowanych nauczycieli uczniowie są motywowani w procesie uczenia się poprzez:

- dostrzeganie i chwalenie postępów uczniów (27/59),
- zachęcanie do udziału w konkursach i olimpiadach (24/59),
- wskazywanie mocnych i słabych stron ucznia oraz pomoc w przezwyciężaniu trudności (19/59),
- popularyzację osiągnięć uczniów poprzez udział w imprezach i umieszczanie informacji o sukcesach na stronie internetowej szkoły (14/59),
- ocenę aktywności i zaangażowania uczniów (12/59).

Informacja o postępach w nauce otrzymana w wyniku oceniania uczniów pomaga im uczyć się i planować swój indywidualny proces edukacji. 72 % ankietowanych uczniów wyraziło przekonanie że nauczyciele rozmawiają z nimi o postępach w nauce i dzięki temu wiedzą, jak się uczyć. Część uczniów (28 %) stwierdziła, że nauczyciele nigdy nie rozmawiają z nimi o postępach w nauce. 55 % uczniów stwierdziła w ankiecie, że otrzymuje od nauczycieli wskazówki, które pomogły im się uczyć, a 46% uważa, że nie otrzymało takiego wsparcia od nauczycieli. W czasie wywiadu uczniowie stwierdzili, że w szkole rozmawia się z nimi o tym, jak się uczyć, co pomaga im w nauce. Zdaniem 90% rodziców ich dzieci potrafią się uczyć, a 68 % ankietowanych rodziców uważa, że informacja o wynikach dziecka, uzyskana od nauczycieli pomaga im w nauce.

Nauczyciele stosują zróżnicowanie metody wspierania uczniów w procesie uczenia się, do najczęściej stosowanych zaliczyli: prowadzenie zajęć pozalekcyjnych dla uczniów mających problemy w nauce i uczniów zdolnych, prowadzenie indywidualnych rozmów na temat postępów i problemów uczniów oraz udzielanie im wskazówek, indywidualizacja procesu nauczania, udostępnianie dodatkowych materiałów, bibliografii, prezentacji. Uczniowie uczestniczący w wywiadzie wskazali przykłady działań nauczycieli, motywujących ich do pracy: nawiązanie współpracy z Uniwersytetem Medycznym umożliwiające uczestnictwo uczniów w zajęciach na uniwersytecie, prowadzenie zajęć dodatkowych, praktycznie z każdego przedmiotu, organizowanie wyjazdów i wjazdów na spektakle (np. do Warszawy), udział w warsztatach teatralnych i projektach edukacyjnych np. z fizyki (zajęcia z platformą „Wybieram e-fizykę”) i z matematyki („Młodzieżowy Uniwersytet Matematyczny”), nawiązanie współpracy z reżyserem teatralnym, co zaowocowało wystawieniem sztuki przez jedną z klas.

Monitorowanie procesów edukacyjnych i wnioski z jego prowadzenia

Według dyrektora i nauczycieli procesy edukacyjne przebiegające w szkole są monitorowane. Dyrektor stwierdził, że monitoring procesów edukacyjnych prowadzony był poprzez: analizę oceniania częściowego i semestralnego pod kątem jego rytmiczności i zgodności z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania, obserwacje lekcji, ankiety nauczycieli, dotyczące działań dydaktycznych; ankiety uczniów dotyczące pracy dydaktycznej nauczycieli. W ramach ewaluacji wewnętrznej w roku szkolnym 2011/2012 badane jest ocenianie bieżące i jego wpływ na efektywność pracy ucznia i nauczyciela. Zdaniem nauczycieli do zagadnień, które są monitorowane należą m.in.: efekty nauczania, w tym osiągnięcia bieżące, wyniki z egzaminów próbnych i maturalnych, wyniki konkursów, rytmiczność oceniania i przestrzeganie zasad Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania, realizacja podstawy programowej, egzekwowanie statutu szkoły, merytoryczne i metodyczne przygotowanie zajęć oraz sposób prowadzenia zajęć, relacje uczeń - nauczyciel. Jako sposoby monitorowania ww. zagadnień największa liczba nauczycieli wskazała:

- bieżącą analizę wyników uczniów (24/57),
- analizę ankiet i wywiadów wśród uczniów na temat jakości pracy nauczycieli (18/57),
- przeprowadzanie testów diagnozujących i sprawdzianów (13/57),
- obserwację zachowań uczniów, rozmowy, analizę wyników próbnych matur, analizę frekwencji (pojedyncze wskazania).

Wnioski z monitoringu są według dyrektora i nauczycieli wykorzystywane do planowania procesów edukacyjnych. Jako przykłady wykorzystania wniosków wpływających z monitorowania procesów edukacyjnych podali: modyfikowanie sposobu prowadzenia zajęć edukacyjnych, w tym większą rytmiczność oceniania, merytoryczne i metodyczne przygotowanie nauczyciela do zajęć, poprawę wzajemnych relacji między nauczycielem i uczniem, przestrzeganie Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania, przygotowanie uczniów do udziału w konkursach i olimpiadach przedmiotowych. Nauczyciele pracują wspólnie z uczniami nad doskonaleniem procesów edukacyjnych. Zdaniem dyrektora i nauczycieli podejmowane przez szkołę działania uwzględniają propozycje i opinie uczniów, czego przykładem może być: dostosowanie tematyki zajęć pozalekcyjnych do zainteresowań uczniów, modyfikowanie metod i form prowadzenia lekcji, zmiany w Wewnątrzszkolnym Systemie Oceniania, organizacja wycieczek z inspiracji uczniów, wykonywanie gazetki na korytarzu wg pomysłu uczniów. 80 % ankietowanych uczniów stwierdza, że nauczyciele pytają ich o opinie, w jaki sposób chcieliby się uczyć na lekcjach. W trakcie wywiadu uczniowie podali przykłady zmian w szkole, przygotowanych wspólnie przez nauczycieli i uczniów: zakup kamery i założenie telewizji szkolnej - "Unia TV", poprawa warunków w łazienkach, wykorzystanie świetlicy do przedstawień teatralnych, modyfikacja strony internetowej, modyfikacja tygodniowego planu nauczania, zmiany wystroju sal lekcyjnych. Rodzice podali przykłady uwzględniania przez nauczycieli opinii uczniów dotyczących metod i form prowadzenia zajęć: prowadzenia lekcji w terenie, samodzielnego opracowywania i prezentowania zagadnień przez grupy uczniów, rozszerzenia treści programowych o zagadnienia,

którymi interesuje się młodzież oraz przygotowywania przedstawień przez uczniów.

Konkluzje z monitorowania dokonań uczniów wprowadzane w szkole mają na uwadze dbanie o ich kompleksowy rozwój poprzez dostosowywanie form pracy oraz oferty edukacyjnej do uwarunkowań klas i oczekiwań poszczególnych uczniów. Dyrektor i nauczyciele wskazali w wywiadzie wdrożone w szkole wnioski z monitorowania osiągnięć uczniów, które dotyczyły m.in. monitorowania trudności uczniów w przyswojeniu materiału, pomocy w opracowaniu strategii nauki, kierowania uczniów do poradni lub do innych specjalistów, realizowania indywidualnych programów nauki dla uczniów uzdolnionych, współpracy z wyższymi uczelniami, modyfikowania oferty edukacyjnej zgodnie z potrzebami uczniów, zmiany w sposobie myślenia uczniów o ocenie szkolnej i traktowanie jej jako czynnik motywujący.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Procesy edukacyjne są efektem współdziałania nauczycieli*

Komentarz:

Nauczyciele współdziałają w tworzeniu i analizie procesów edukacyjnych oraz wspierają się przy ich organizacji i realizacji. Dzielą się wiedzą i doświadczeniem w ramach szkoleń rady pedagogicznej, pracy zespołów przedmiotowych, przekazując materiały ze szkoleń i konferencji oraz współpracując przy organizacji konkursów i imprez szkolnych oraz projektów. Wprowadzanie zmian dotyczących przebiegu procesów edukacyjnych następuje w wyniku wspólnych ustaleń między nauczycielami i dyrektorem.

Współpraca nauczycieli w realizacji procesów edukacyjnych

Nauczyciele współdziałają przy tworzeniu procesów edukacyjnych, większość ankietowanych nauczycieli stwierdziła, że konsultuje swoje plany zajęć edukacyjnych z innymi nauczycielami. Zespoły przedmiotowe powołane w szkole wspólnie opracowują plany dydaktyczne, a zespoły wychowawcze plany wychowawcze dla poszczególnych poziomów klas. Rada Pedagogiczna przyjęła wspólny program wychowawczy i program profilaktyki. Nauczyciele wspólnie analizują procesy edukacyjne: 48/59 ankietowanych nauczycieli podejmuje taką analizę np. w zespołach zadaniowych, 17/59 przy okazji nieformalnych spotkań, zaś 38/59 nauczycieli samodzielnie przeprowadza analizę procesów, za które ponoszą odpowiedzialność. Nauczyciele w zespołach analizują plany dydaktyczne wprowadzając zmiany dotyczące procesu lekcyjnego, doboru treści, analizują narzędzia oraz egzaminy zewnętrzne. Analiza procesów edukacyjnych w szkole zdaniem dyrektora polega na opracowaniu przez poszczególne zespoły przedmiotowe sprawozdania z realizacji planów dydaktycznych, wypełnianiu ankiet przez nauczycieli dotyczących ich pracy dydaktycznej, wypełnianiu przez uczniów ankiet ewaluacyjnych pracy nauczyciela, opracowywanie raportu z próbnych matur i raportu z matury Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, badanie nauczania realizowane przez poszczególne zespoły przedmiotowe. W wywiadzie i ankiecie nauczyciele wymienili następujące formy wzajemnego wspierania się w organizacji i realizacji procesów edukacyjnych:

- dzielenie się wiedzą i doświadczeniem między innymi w ramach zespołów przedmiotowych,
- udostępnianie narzędzi i pomocy dydaktycznych,
- lekcje koleżeńskie,
- współpraca przy organizacji konkursów i imprez szkolnych i pozaszkolnych oraz projektów,
- szkolenia w ramach rady pedagogicznej,
- przekazywanie materiałów ze szkoleń, konferencji.

Zdaniem dyrektora nauczyciele pomagają sobie nawzajem poprzez: konsultacje, wymianę doświadczeń (np. lekcje otwarte, wymiana konspektów lekcji, sprawdzianów, arkuszy maturalnych), działania wynikające z procedury awansu zawodowego. Wprowadzanie zmian dotyczących przebiegu procesów edukacyjnych następuje w wyniku wspólnych ustaleń między nauczycielami. Zdaniem 47/59 nauczycieli proces zmian w szkole jest efektem wspólnych decyzji, a ich głos jest brany pod uwagę podczas podejmowania decyzji o zmianach w realizacji procesów edukacyjnych, przeciwnego zdania było 11/59 badanych. Nauczyciele uznali, że wpływają na decyzje dotyczące procesów edukacyjnych:

- na posiedzeniach rady pedagogicznej (29/59),
- podczas spotkań zespołów przedmiotowych (22/59),
- w trakcie wymiany doświadczeń z innymi nauczycielami (15/59),
- zgłaszając bezpośrednio dyrektorowi propozycje zmian (6/59),
- poprzez wypełnianie ankiet (3/59).

Dyrektor stwierdził, że zmiany w ofercie edukacyjnej szkoły zostały wprowadzone dzięki pracy zespołu ds. ewaluacji oraz w wyniku konsultacji dokonanych w obrębie zespołów wychowawczych i przedmiotowych.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Kształtuje się postawy uczniów*

Komentarz:

Działania wychowawcze podejmowane w szkole są spójne i adekwatne do potrzeb uczniów. 87% ankietowanych uczniów uznało, iż postawy promowane przez szkołę są zgodne z ich przekonaniami, a 74% badanych uczniów ma wpływ na to, jakie postawy są promowane w szkole. Uczniowie uczestniczą w zajęciach związanych z zachowaniem i relacjami z innymi ludźmi organizowanych przez szkołę, co sprzyja kształtowaniu i uzyskiwaniu przez nich pożądanych społecznie postaw. Wnioski z analizy działań wychowawczych dotyczących treści związanych z rozwojem osobowym uczniów są wdrażane w wyniku ewaluacji Programu Wychowawczego Szkoły i Programu Profilaktyki.

Praca wychowawcza a potrzeby uczniów i oczekiwania rodziców

Uczestniczący w badaniu pracownicy szkoły: dyrektor, nauczyciele i pracownicy niepedagogiczni stwierdzili, że działania wychowawcze podejmowane w szkole są spójne i adekwatne do potrzeb uczniów. Jako przykłady oddziaływań wychowawczych o wspólnym charakterze, dyrektor wymienił: opracowywanie planu pracy szkoły i planu pracy zespołu wychowawczego, działania integracyjne i adaptacyjne skierowane do uczniów klas pierwszych, otrzęsiny, zajęcia profilaktyczno – edukacyjne we wszystkich klasach drugich, zajęcia orientacji zawodowej odbywające się w klasach drugich i trzecich. Nauczyciele uczestniczący w wywiadzie wskazali na wspólne opracowywanie planów i tematyki działań na poszczególnych poziomach klas. Zdaniem pracowników niepedagogicznych dyrektor i nauczyciele biorą pod uwagę ich głos w dyskusji w sprawie kształtowania pożądanych postaw uczniów. Większość ankietowanych uczniów 74% uznało, że ma poczucie równego traktowania z innymi uczniami, 63% ankietowanych rodziców uważa, że nauczyciele traktują uczniów w równy sposób. 81% ankietowanych uczniów stwierdziła, że nauczyciele traktują ich sprawiedliwie, 86% rodziców stwierdziło w ankiecie, że sposób w jaki szkoła wychowuje uczniów odpowiada potrzebom ich dziecka. Powyższe dane świadczą o spójności działań wychowawczych.

Działania wychowawcze podejmowane w szkole są zgodne z potrzebami uczniów. Nauczyciele wymienili w wywiadzie sposoby przeprowadzania diagnozy wychowawczych potrzeb uczniów: rozmowy z uczniami w klasach, rozmowy z rodzicami, obserwacje w czasie zajęć i przerw, zbieranie informacji poprzez ankietowanie. W wyniku tej diagnozy określono, zdaniem nauczycieli potrzeby uczniów takie jak: potrzeba samorealizacji, samodoskonalenia, samooceny, integracji z grupą, pomoc w wyborze zawodu i kierunku studiów, potrzeba pomocy innym i pomocy zwierzętom, potrzeba pomocy w rozwiązywaniu trudności, potrzeba współodpowiedzialności i współdecydowania o szkole, potrzeba reprezentowania szkoły, realizacji potrzeb duchowych. Nauczyciele wskazali też na działania, które podejmują w celu realizacji tych potrzeb - zajęcia dotyczące wyboru studiów i zawodu, udzielanie wsparcia i pomocy psychologicznej, rozmowy z uczniami i rodzicami w ramach realizacji edukacji prozdrowotnej, angażowanie uczniów w działalność charytatywną, organizację uroczystości i imprez szkolnych i pozaszkolnych. Większość 87% ankietowanych uczniów uznało, iż postawy promowane przez szkołę są zgodne z ich przekonaniami.

Udział uczniów w działaniach sprzyjających kształtowaniu pożądanych społecznie postaw

W szkole odbywają się rozmowy z uczniami na temat właściwego zachowania, zdaniem 71% ankietowanych uczniów uczestniczyło w takiej rozmowie w tym semestrze, zaś 3 % podało, że taka rozmowa miała miejsce w poprzednim semestrze. 14% poddanych badaniu uczniów uznało, iż do rozmowy na powyższy temat doszło w poprzednim roku szkolnym lub dawniej, a 11% stwierdziło, że nigdy nie rozmawiało na taki temat w szkole. Z odpowiedzi ankietowanych uczniów wynika, że uczestniczą w zajęciach związanych z zachowaniem i relacjami z innymi ludźmi, organizowanych w szkole. 63% uczniów poinformowało, że uczestniczyło w takich zajęciach w ciągu ostatniego miesiąca, 17% oznajmiło, że brało udział w tych zajęciach kilka miesięcy temu, 7% pół roku temu lub później, zaś 13% orzekło, że nigdy nie byli uczestnikami takich zajęć. Zdaniem nauczycieli w szkole pożądane postawy kształtują poprzez systematycznie dyskusje na temat właściwych zachowań uczniów, udział przedstawiciela samorządu uczniowskiego w Radzie Szkoły, organizowanie przez uczniów imprez szkolnych, wybór tematyki godzin wychowawczych z inicjatywy uczniów, organizację przez uczniów klas drugich wyjazdów integracyjnych dla pierwszoklasistów, wolontariat, akcje charytatywne. Z obserwacji zajęć lekcyjnych wynika,

że nauczyciele poprzez swój sposób zachowania kształtują pożądane społecznie postawy.

Zaangażowanie uczniów w planowanie i modyfikowanie działań wychowawczych w szkole

74% badanych uczniów wyraziło opinię, że mają wpływ na to, jakie postawy są promowane w szkole, zaś 22% stwierdziło, że raczej nie mają wpływu, a 4% w ogóle nie ma wpływu. Uczniowie stwierdzili w wywiadzie, że w szkole oczekuje się od nich: szacunku dla innych ludzi i samego siebie, przestrzegania kultury osobistej, systematycznego uczenia się i współpracy z nauczycielami, punktualności. Większość ankietowanych nauczycieli (52/59) uznała, że uczniowie uczestniczą w tworzeniu i modyfikowaniu działań wychowawczych. Jako przykłady takich działań wymienili: wyrażanie opinii przez Samorząd Uczniowski w różnych kwestiach, badania ankietowe uczniów, dyskusje w klasach, wspólne organizowanie imprez szkolnych, konsultowanie tematyki godzin wychowawczych i zajęć pozalekcyjnych, działania z zakresu wolontariatu. Dyrektor stwierdził, że uczniowie uczestniczą w tworzeniu i zmianie szkolnego systemu oddziaływań wychowawczych. Przedstawiciele samorządu uczniowskiego mają swoją reprezentację w Radzie Szkoły i poprzez ten organ mają wpływ np. na zmiany statutu szkoły. Zdaniem dyrektora uczniowie mają wpływ na regulamin i sposób przeprowadzania całorocznego konkursu na "Klasę Doskonałą". Uczniowie uczestniczą też w procesie wystawiania ocen okresowych i rocznych zachowania. Do form uczestnictwa uczniów w tworzeniu i modyfikowaniu działań wychowawczych rodzice zaliczyli: wpływanie uczniów na tematykę godzin wychowawczych, współorganizowanie imprez pozalekcyjnych, wspólne ustalanie oceny zachowania. Rodzice oświadczyli, że uczniowie akceptują działania wychowawcze podejmowane przez szkołę. Postawy uczniów które zdaniem nauczycieli są promowane w szkole to przede wszystkim: budowanie poczucia wspólnoty, kształtowanie poczucia bezpieczeństwa i miłej atmosfery, przygotowanie do dalszego życia, wysoki poziom nauczania i wzajemny szacunek. Wnioski z analizy działań wychowawczych są wdrażane w szkole w wyniku ewaluacji Programu Wychowawczego Szkoły i Programu Profilaktyki. Dyrektor i nauczyciele podali przykłady wykorzystania wniosków z analizy działań wychowawczych dotyczących: realizacji programu adaptacyjnego dla uczniów klas pierwszych, zajęć profilaktyczno- edukacyjnych, udziału uczniów w projektach edukacyjnych.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Prowadzone są działania służące wyrównywaniu szans edukacyjnych*

Komentarz:

Działania służące wyrównaniu szans edukacyjnych prowadzone przez nauczycieli mają na uwadze diagnozę możliwości edukacyjnych uczniów. Szkoła w celu zwiększania szans edukacyjnych uczniów współpracuje z instytucjami i organizacjami, umożliwia uczniom udział w olimpiadach, konkursach przedmiotowych, poszerza ofertę zajęć pozalekcyjnych, prowadzi zindywidualizowane formy pracy z uczniem zdolnym. Prowadzone w szkole działania nie do końca uwzględniają indywidualizację procesu edukacji. Większość ankietowanych uczniów (58%) stwierdziła, że nauczyciele nie pomagają im uczyć się w przypadku trudności w nauce. O braku indywidualnego podejścia do uczniów świadczą odpowiedzi ankietowanych rodziców – 68% wyraziło poczucie, że ich dziecko nie jest traktowane w szkole w sposób indywidualny. Nauczyciele znają możliwości swoich uczniów.

Działania szkoły w celu zapewnienia sukcesów edukacyjnych uczniom i ich efekty

Większość ankietowanych nauczycieli stwierdziła, że diagnozuje możliwości edukacyjne w odniesieniu do wszystkich lub większości uczniów. Jako przykłady informacji wynikających z diagnozy nauczyciele wskazywali:

- zróżnicowany poziom wiedzy uczniów podejmujących naukę (28/59),
- poznanie obszarów, które należy doskonalić poprzez np. modyfikowanie form i metod (15/59),
- niewłaściwy wybór profilu klasy przez ucznia (14/59),
- wyłonienie uczniów uzdolnionych i tych z trudnościami (8/59).

Partnerzy szkoły stwierdzili, że działania podejmowane przez szkołę, służą minimalizowaniu problemów społecznych uczniów. Szkoła wspiera uczniów z rodzin niedostosowanych społecznie oraz niepełnosprawnych. 48% uczniów wyraziło pozytywne emocje, towarzyszące swojej nauce w szkole, 45% wskazało, iż mogłoby zrobić więcej, zaś 6% nie wykazało zainteresowania swoimi wynikami w nauce.

W szkole lub placówce są prowadzone działania zwiększające szanse edukacyjne uczniów, uwzględniające indywidualizację procesu edukacji. Szkoła prowadzi działania służące zwiększaniu szans edukacyjnych uczniów. Dyrektor wskazał na działania podejmowane przez szkołę w celu wspierania uczniów w osiąganiu sukcesu edukacyjnego. Do najważniejszych zaliczył: kierowanie oferty pomocy stypendialnej, pomoc komisji socjalnej Rady

Rodziców, współpracę z ośrodkami pomocy społecznej, pomoc pedagoga, wsparcie ze strony Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, współpracę z grupami terapeutycznymi działającymi przy Stowarzyszeniu AGAPE, promowanie wzorów absolwentów. W szkole realizowany jest indywidualny program nauczania dla 4 uczniów, indywidualny program nauki z różnych przedmiotów dla 11 uczniów, zaś 2 uczniów korzysta z warsztatów kompensacyjnych prowadzonych przez pedagoga. Do działań prowadzonych w szkole w celu zwiększania szans edukacyjnych uczniów dyrektor zaliczył: współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami, które zwiększają potencjał możliwości uczniów, udział w olimpiadach i konkursach przedmiotowych, poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych, udział w projektach edukacyjnych, wprowadzanie zindywidualizowanych form pracy z uczniem zdolnym lub zajęć wyrównawczych adresowanych do uczniów przeżywających trudności w nauce, realizowanie w ramach godzin wychowawczych i w ramach pracy pedagoga zajęć dotyczących planowania własnej kariery, wykorzystanie edukacyjnej platformy MOODLE jako komplementarnej formy pracy dydaktycznej. Większość ankietowanych rodziców (53%) wyraziła przekonanie, iż w szkole podejmowane są starania aby dzieci miały poczucie sukcesu w nauce na miarę swoich możliwości. Przeciwnego zdania było 43% ankietowanych rodziców. Jako przykłady takich oddziaływań szkoły rodzice podali: udzielanie pochwał przez nauczycieli np. na forum szkoły, udział młodzieży w konkursach, olimpiadach i różnych projektach, właściwy system oceniania, organizację zajęć pozalekcyjnych. W wywiadzie rodzice mówili o działaniach podejmowanych przez szkołę, aby umożliwić wszystkim uczniom odniesienie sukcesu szkolnego na miarę ich możliwości np.: wspieranie uczniów z trudnościami i rodziców na początku edukacji w szkole, budowanie przyjaznej atmosfery sprzyjającej odnoszeniu sukcesów, zapewnienie szerokiego wachlarza zajęć pozalekcyjnych oraz możliwości udziału w konkursach, profesjonalizm kadry pedagogicznej, system motywowania uczniów. Partnerzy szkoły jako przykłady takich działań podali: twórcze inspirowanie uczniów przez nauczycieli, sukcesy w olimpiadach przedmiotowych, owocną współpracę z zewnętrznymi podmiotami, zapewnienie wielopłaszczyznowego rozwoju swoim uczniom.

Indywidualizacja procesu edukacji

Większość ankietowanych uczniów stwierdziła, że nauczyciele nie pomagają im uczyć się w przypadku trudności w nauce (58%), przeciwną opinię wyraziło 42% respondentów. O braku indywidualnego podejścia do uczniów świadczą odpowiedzi ankietowanych rodziców – 68% wyraziło poczucie, że ich dziecko nie jest traktowane w szkole w sposób indywidualny, zaś 30% zakomunikowało przeciwne zdanie. 72% uczniów uważa, iż nauczyciele mówią im, że mogą się nauczyć nawet trudnych rzeczy, natomiast 28% uczniów wyraziło przekonanie, że nie może liczyć na taką formę wsparcia ze strony nauczycieli. Z kolei 62% uczniów sądzi, że nauczyciele w nich wierzą, a 39% odpowiedziało odwrotnie. Nauczyciele wskazywali różne, czasami sprzeczne przykłady indywidualizowania procesu edukacji: dostosowywanie prac domowych do możliwości uczniów, w przypadku uczniów z trudnościami - zadawanie dodatkowych prac, literatury i ćwiczeń, kontrolę zeszytów, kontakt z rodzicami, zaś wobec uczniów zdolnych - dawanie możliwości wyboru konkursu, wskazywanie instytucji poza szkołą, realizacja indywidualnych programów nauczania, wsparcie ze strony wyższych uczelni, podawanie dodatkowych źródeł, dzielenie się doświadczeniem. Dyrektor do sposobów motywowania uczniów w celu pełnego wykorzystania swoich możliwości zaliczył: propozycje zajęć pozalekcyjnych, rozmowy na temat planowania własnego rozwoju, ciekawie prowadzone lekcje, zachęcanie do udziału w konkursach i olimpiadach, udział w szerokiej ofercie wykładów i imprez szkolnych, rozmowy nakierowane na poszukiwanie zainteresowań i zdolności uczniów, nagradzanie za wysoki poziom wykonania prac, nagradzanie za twórcze podejście do tematu.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Wykorzystywane są zasoby środowiska na rzecz wzajemnego rozwoju*

Komentarz:

Szkoła efektywnie wykorzystuje zasoby środowiska na rzecz wzajemnego rozwoju. Podmioty, z którymi współpracuje szkoła są trafnie dobrane; odpowiadają potrzebom edukacyjnym, kulturalnym i społecznym uczniów. Aktywna współpraca szkoły z instytucjami i organizacjami działającymi w środowisku oraz podejmowanie wielu inicjatyw przynosi wymierne korzyści zarówno szkole jak i lokalnemu środowisku np. działalność uczniów w ramach wolontariatu i organizacja akcji charytatywnych dla potrzebujących.

Współpraca szkoły z różnymi podmiotami działającymi w środowisku lokalnym

Szkoła współpracuje z różnymi podmiotami działającymi w środowisku. Potwierdzeniem tej tezy są informacje pozyskane w trakcie wywiadów od dyrektora szkoły, nauczycieli i partnerów społecznych. Wynika z nich, że szkoła prowadzi współpracę m.in. z:

1. Stowarzyszeniem Unia Absolwentów (organizacja spotkań ze znakomitymi absolwentami np.: z Marcinem Wójcikiem z kabaretu Ani Mru Mru; lobbing na rzecz realizacji przedsięwzięć lub inwestycji podejmowanych przez szkołę; udział w życiu szkoły np. święto szkoły, ślubowanie klas pierwszych; współorganizowanie jubileuszy szkoły; wspieranie finansowe np. zakup sprzętu do studia filmowego, zakup koszulek sportowych),
2. Teatrem NN (wspólna realizacja projektów edukacyjnych, często o charakterze międzynarodowym; współpraca przy organizacji imprez kulturalnych np. kilkudniowa impreza poświęcona Julii Hartwig z okazji Jej 90-tych urodzin),
3. Stowarzyszeniem KANTYLENA (działalność w oparciu o uczniów III LO – członków chóru oraz pracowników szkoły (dyrygent, prezes i członek zarządu); wspólne przygotowywanie imprez szkolnych; działalność koncertowa; wsparcie finansowe chóru poprzez radę rodziców),
4. Stowarzyszeniem AGAPE (działalność wolontariacka uczniów III LO: praca w świetlicy socjoterapeutycznej, kwesty, akcje charytatywne itp.; bezpłatne użyczenie sali gimnastycznej w soboty dla dzieci ze Starówki, którymi opiekuje się AGAPE),
5. Teatrem Lalki i Aktora (patronat nad klasą teatralno-filmową; warsztaty teatralne prowadzone dla uczniów przez aktorów teatru; nieodpłatne korzystanie przez uczestników warsztatów z bazy Teatru Lalki i Aktora (scena główna, sala prób, garderoby, magazyny kostiumów, sprzęt oświetleniowy); wspieranie teatru w jego działaniach promocyjnych, plenerowych i imprezach kulturalnych; zatrudnienie poprzez radę rodziców aktora Daniela Arbaczewskiego jako opiekuna artystycznego grup teatralnych; efektem wieloletniej współpracy jest powstanie pierwszego, uczniowskiego, repertuarowego TEATRU 19.99),
6. Instytutem Pamięci Narodowej (aktywny udział w programach edukacyjnych przygotowywanych przez IPN; prelekcje organizowane dla uczniów przez pracowników IPN-u; patronat IPN-u nad konkursami organizowanymi przez III LO dla uczniów miasta lub województwa lubelskiego np. ostatnie wspólne przedsięwzięcie to „Konkurs wiedzy o stanie wojennym”; wspieranie IPN-u w jego akcjach edukacyjnych np.: organizacja przez szkołę wojewódzkiej premiery gry edukacyjnej KOLEJKA, która przybliży realia życia w PRL-u),
7. Fundacją TEATRIKON (uczniowie są beneficjentami projektów edukacyjnych np. „Rozwój kompetencji społecznych u uczniów”; wspieranie imprez i konkursów organizowanych przez szkołę np. pomoc przy pierwszej edycji UNIA FILM FESTIWAL),
8. Domem Kultury Nr 2 w Lublinie (udostępnianie w ramach porozumienia wszystkich przenośnych wystaw do gmachu Unii; uczniowie są beneficjentami albo współorganizatorami imprez organizowanych przez dom kultury np. w listopadzie b.r. odbyło się spotkanie z pasjonatami kultywującymi tradycje lubelskich ułanów),
9. Fundacją Rozwoju Oświaty Lubelskiej (uczniowie są beneficjentami projektów edukacyjnych np. organizacja wspólnego przedsięwzięcia w Białowieży dla uczniów III LO, Gimnazjum nr 10 i młodzieży z Poniewieży na Litwie - projekt dofinansowany z Fundacji Polsko-Litewskiej; sponsoring przedsięwzięć realizowanych przez III LO np. dofinansowanie UNIA FILM FESTIWAL; finansowanie akompaniamentora dla chóru KANTYLENA; finansowanie publikacji z okazji 90-lecia Unii; sponsorowanie pobytu w Lublinie Julii Hartwig; wspieranie nauczycieli poprzez udział w bezpłatnych szkoleniach),
10. Uczelniami: UMCS, KUL, POLITECHNIKA LUBELSKA, UNIWERSYTET MEDYCZNY (np. organizacja dodatkowych zajęć np. z kryminalistyki lub z anatomii dla uczniów III LO; udział uczniów w wykładach i prelekcjach organizowanych przez uczelnie; prowadzenie na terenie szkoły przez pracowników i studentów uczelni warsztatów, wykładów, szkoleń i innych zajęć dla nauczycieli i uczniów; udostępnianie zasobów bibliotek; współpraca z biurami karier i biurami promocji ww. uczelni w celu przybliżania uczniom ofert edukacyjnych uczelni i poszerzania wiedzy

na temat rynku pracy; współpraca ze studenckimi samorządami np. z ELSA; objęcie patronatami klas: matematyczno - geograficznej, biologiczno - chemicznej i matematyczno - fizycznej; realizacja projektów patronackich (konkursy wiedzy, konkursy poetyckie, odczyty, prelekcje, wystawy itd.); udział w projektach aktywizujących uczniów w ich wychowaniu obywatelskim np. organizacja prawyborów,

11. Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Lublinie oraz Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa (współdziałanie ze szkołą w ramach edukacji prozdrowotnej i proekologicznej; udział w akcji „Zbiórka krwi”),

12. Okręgową Radą Adwokacką (objęcie patronatem klasy społeczno-prawniczej; organizacja prelekcji dla uczniów o tematyce prawnej; organizacja konkursu „Wiedza o prawie dla uczniów”).

Dodatkowo, nauczyciele i pedagog szkolny wskazali inne podmioty, z którymi współpracowali w ostatnich dwóch latach tj.: rodziców uczniów, szkoły lub inne placówki edukacyjne, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną nr 3 w Lublinie, Specjalistyczną Poradnię Psychoprofilaktyki i Terapii Rodzin, Poradnię Wczesnej Diagnostyki i Rehabilitacji, Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, Centrum Informacji ABSOLWENT - Koło Naukowe Studentów Psychologii KUL, wychowawców Burs Nr 1, 2 i 3, Miesięcznikiem "Charaktery", Hospicjum Małego Księcia, Bractwem Św. Brata Alberta, PCK, TPD, muzeami, teatrami, lokalnymi mediami, strażą pożarną, policją, kościołami i związkami wyznaniowymi. Jak wynika z powyższego, w ramach współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami, szkoła podejmuje szereg inicjatyw na rzecz środowiska. Należą do nich m.in.: wspólna realizacja projektów edukacyjnych, często o charakterze międzynarodowym; współpraca przy organizacji imprez kulturalnych; działalność koncertowa chóru Kantylena; działalność uczniów - wolontariuszy na rzecz stowarzyszeń i organizacji; wspieranie Teatru Lalki i Aktora w jego działaniach promocyjnych, plenerowych i imprezach kulturalnych; wystawianie spektakli przygotowywanych przez uczniów; wspieranie IPN-u w jego akcjach edukacyjnych; organizacja konkursów dla gimnazjalistów; udział pocztu sztandarowego w uroczystościach organizowanych przez Urząd Miasta i Urząd Wojewódzki.

Identyfikowanie i zaspokajanie potrzeb lokalnego środowiska przez szkołę

W działaniach szkoły są uwzględniane potrzeby i możliwości środowiska. Informacje w tym zakresie szkoła pozyskuje poprzez spotkania, konsultacje, wspólne planowanie przedsięwzięć itp. formy współpracy z różnymi podmiotami. Należy podkreślić, że uczestnicy badania ewaluacyjnego znają potrzeby środowiska lokalnego oraz wiedzą, w jaki sposób szkoła je zaspokaja. Osoby, lokalne instytucje i organizacje mogły korzystać między innymi z następujących działań szkoły:

- działania charytatywne: zbiórki żywności, paczek i upominków dla podopiecznych Hospicjum Małego Księcia, Bractwa Św. Alberta, świetlicy AGAPE, placówki "Pogodny Dom" oraz na rzecz domów dziecka; zbiórka ubrań i zabawek dla AGAPE; organizacja kiermaszów ciast, kart świątecznych i zbiórek pieniędzy na rzecz potrzebujących; zbiórka żywności i akcesoriów dla zwierząt w schronisku,
- wolontariat: działalność uczniów w świetlicy AGAPE; pomoc osobom starszym; działalność młodzieży m.in. przy festiwalach muzycznych, teatralnych i filmowych,
- organizacja i udział w akcjach: „Pomóż dzieciom przetrwać zimą”, „Góra grosza”, „Szlachetna paczka”, „Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy”, „Wyprawka dla Żaka”, zbiórka plastikowych nakrętek,
- spotkania i imprezy kulturalno-edukacyjne na rzecz byłych pracowników szkoły, uczniów i środowiska lokalnego; warsztaty metodyczne i zajęcia otwarte prowadzone przez nauczycieli III LO dla innych nauczycieli z miasta Lublin,
- działalność promocyjna i wydawnicza: działalność repertuarowego TEATRU 19.99; wydawanie gazety SENSOR, promocja miasta w TVN poprzez udział uczniów w programie You Can Dance,
- opieka nad grobami zmarłych nauczycieli.

W czasie wywiadu grupowego z partnerami i samorządem przedstawiciele różnych instytucji i organizacji ocenili, że współpraca szkoły z placówkami działającymi w lokalnym środowisku jest satysfakcjonująca i wystarczająca w stosunku do istniejących potrzeb, a działalność szkoły i aktywność uczniów świadczą o tym, że *„w większości przypadków w III LO są bardzo wartościowe jednostki nie tylko pod względem potencjału intelektualnego, ale też pod względem osobowości i wrażliwości”*.

Wykorzystanie zasobów środowiska w procesie nauczania

Według dyrektora, ankietowanych nauczycieli i uczestniczących w wywiadzie rodziców szkoła wykorzystuje zasoby środowiska lokalnego w procesie nauczania. Uczniowie korzystają z bezpłatnych prelekcji, wykładów i zajęć warsztatowych. Biorą udział w projektach edukacyjnych (np.: „Matematyczne Uniwersytety Młodzieżowe”, „Uczeń do potęgi”, „E-fizyka”), konkursach itp., które oferują wyższe uczelnie, stowarzyszenia, fundacje i organizacje kulturalne. Przy realizacji takich przedsięwzięć jak: organizacja zajęć pozalekcyjnych i zajęć profilaktycznych, organizacja wyjazdów i wycieczek szkolnych, zakup sprzętu dla szkoły, organizacja pomocy socjalnej i stypendiów dla najlepszych uczniów szkoła pozyskuje środki finansowe od partnerów środowiskowych.

Wpływ współpracy szkoły z podmiotami działającymi w środowisku na rozwój uczniów

Współpraca szkoły z podmiotami działającymi w środowisku ma duży wpływ na rozwój uczniów, co potwierdzają

w wywiadzie uczniowie, dyrektor i nauczyciele. Do najważniejszych korzyści, jakie odnoszą uczniowie należą: rozwój postaw prospołecznych i prokulturowych, uwrażliwianie na drugiego człowieka, szansa do nauki poprzez działanie, zagospodarowanie czasu wolnego. Uczniowie przyczyniają się do tworzenia kultury, poszerzania wkładu w projekty na terenie miasta Lublina („Misterium światła”, „Szlak ochronki”, „Lublin miasto kultury”). Ponadto mają szansę na kontakt z ciekawymi ludźmi spoza szkoły w ramach:

- organizowanych spotkań np. z profesorem badaczem i twórcą innowacji technologicznych, z posłanką Joanną Muchą, z reżyserami uczestniczącymi w festiwalu filmowym,
- zajęć z dziennikarzami w trakcie warsztatów dziennikarskich,
- wykładów i konferencji prowadzonych przez uczelnię wyższą,
- wyjść do teatru, wycieczek np. do Sejmu w ramach Sejmu Dzieci i Młodzieży,
- spotkań z uczniami z innych krajów w ramach realizowanych projektów i wymiany międzynarodowej.

Według uczniów uczestniczących w wywiadzie te spotkania są dla nich interesujące, pomagają nie tylko poznać ciekawych ludzi, ale mogą także mieć wpływ na poszerzenie wiedzy i umiejętności oraz nawiązanie nowych znajomości i kontaktów. Szkoła jest integralnym elementem środowiska, w którym działa. Aktywnie współpracuje z lokalnymi instytucjami i organizacjami działającymi w środowisku na rzecz rozwoju własnego i lokalnego.

Poziom spełniania wymagania: A

Wymaganie: *Wykorzystywane są informacje o losach absolwentów*

Komentarz:

Szkoła wykorzystuje informacje o losach absolwentów do doskonalenia efektów nauczania i wychowania i w różnych formach współpracuje z nimi. Absolwenci są przygotowani do dalszego kształcenia lub funkcjonowania na rynku pracy na miarę swoich możliwości. W opinii 11/59 nauczycieli oraz ponad połowy uczniów i rodziców uczniowie, aby zapewnić sobie możliwość dalszej nauki w szkole/uczelni, potrzebują korepetycji lub innych zajęć poza szkołą.

Wykorzystywanie informacji o losach absolwentów w procesie nauczania i wychowania

Szkoła wykorzystuje informacje o losach absolwentów w procesie nauczania i wychowania, co potwierdziła znaczna grupa ankietowanych nauczycieli (51/59) i uczniów (93%). Na początku każdego roku szkolnego przekazywane są uczniom i nauczycielom informacje dotyczące ilości osób z III LO i kierunków studiów, na które zostali przyjęci. Nauczyciele w wywiadzie stwierdzili, że wykorzystują przykłady wybitnych absolwentów jako jeden z elementów wychowawczych. Ich zdaniem „młodzież wie, że z Unii wychodzą absolwenci, którzy odgrywają znaczące role i przyznają się do szkoły; absolwenci pomagają, wspierają szkołę, młodzież czuje dumę z przynależności do tej grupy, szkoły, to motywuje ją do nauki”. Należy podkreślić, że 11 absolwentów III LO pełni obecnie funkcję nauczyciela tej szkoły.

W placówce regularnie organizowane są konkursy na recytację poezji absolwentów III LO, wydawane są kolejne publikacje pt. „Wspomnienia naszych absolwentów”.

Współpraca szkoły z absolwentami

Opisując, na czym polega współpraca z absolwentami dyrektor i ankietowani nauczyciele wskazali, że polega ona przede wszystkim na:

- odbywaniu przez nich praktyk studenckich w szkole,
- organizacji spotkań na których absolwenci dzielą się informacjami dotyczącymi swoich sukcesów, w tym perspektyw rozwoju zawodowego,
- integracji uczniów i nauczycieli wokół funkcjonującej w szkole „Unii Absolwentów”, która finansuje niektóre zakupy np. koszulki dla drużyn sportowych, pomoce dydaktyczne, wyposażenie studia filmowego, a jej członkowie planują rozbudowę szkoły,
- działalności wydawniczej poprzez wspieranie redakcyjne, organizacyjne i finansowe publikacji przygotowywanych przez szkołę,
- zaangażowaniu absolwentów w organizację imprez i konkursów szkolnych np. jubileusz 90-lecia Unii, spotkania z ciekawymi ludźmi itp.

Przygotowanie uczniów do dalszej edukacji i funkcjonowania na rynku pracy

Absolwenci szkoły są przygotowani do dalszego kształcenia, co potwierdziło 92% ankietowanych uczniów. Według znacznej liczby nauczycieli (47/59) uczniowie, aby zapewnić sobie możliwość dalszej nauki w szkole/uczelni, nie

potrzebują korepetycji lub innych zajęć poza szkołą. Odmiennej zdania jest część nauczycieli (11/59) oraz ponad połowa ankietowanych uczniów (53%) i rodziców (67%).

W opinii dyrektora i nauczycieli szkoła przygotowuje uczniów do funkcjonowania na rynku pracy. Jako przykłady działań podejmowanych w tym zakresie w ostatnich dwóch latach wskazano:

- wprowadzenie systemu orientacji zawodowej do programu wychowawczego,
- prowadzenie zajęć z doradztwa zawodowego, z zakresu planowania kariery oraz zajęć przygotowujących do uczestnictwa w życiu społecznym,
- poddawanie uczniów testom diagnozującym uzdolnienia z poszczególnych przedmiotów, co pozwala im dokonywać bardziej trafnych decyzji przy wyborze zawodu,
- współpracę z uczelnianymi biurami karier zawodowych oraz firmą "Absolwent", której przedstawiciele biorą udział w spotkaniach z młodzieżą na temat rekrutacji na wybrane kierunki studiów,
- współpracę z Miejskim Urzędem Pracy i regularne pozyskiwanie publikacji na temat rynku pracy,
- udział uczniów w Targach Edukacyjnych i Targach Pracy.

Większość ankietowanych rodziców (84%) ma poczucie, że uczniowie tej szkoły są dobrze przygotowani do funkcjonowania w dalszym życiu. Ankietowani uczniowie dokonując samooceny wskazali, że: lubią naukę (68%) i kontakt z ludźmi (88%), są dobrymi uczniami (76%), samodzielnymi (93%) i samodzielnie podejmującymi działania (82%), aktywnymi (74%).

Szkoła dobrze przygotowuje absolwentów do dalszego kształcenia i funkcjonowania na rynku pracy. Wykorzystuje informacje o losach absolwentów do poprawy efektów nauczania i wychowania.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Promowana jest wartość edukacji*

Komentarz:

Szkoła prezentuje i upowszechnia informacje o ofercie edukacyjnej oraz podejmowanych działaniach, wydarzeniach i uroczystościach oraz o osiągnięciach uczniów w olimpiadach, konkursach przedmiotowych, zawodach sportowych czy realizowanych przez szkołę projektach lub akcjach społecznych. Szkoła prowadzi działania dla lokalnej społeczności promujące wartość uczenia się przez całe życie, organizując zajęcia dotyczące kariery zawodowej, warsztaty grupowe, spotkania z ciekawymi ludźmi konsultacje, debaty angażujące członków lokalnej społeczności, akcje społeczne, prelekcje dla rodziców, koncerty młodzieży, spektakle szkolnego teatru czy wystawy, w których uczestniczy młodzież, rodzice i cała społeczność lokalna.

Prowadzenie przez szkołę działań informacyjnych dla rodziców i lokalnego środowiska

Szkoła informuje o swojej ofercie edukacyjnej, działaniach szkoły i osiągnięciach w specjalnie przygotowanych w tym celu informatorach, ulotkach, folderach, zamieszcza informacje na szkolnej stronie internetowej, na tablicach ogłoszeń lub we własnej gazecie szkolnej. Szkoła cyklicznie prezentuje się w lokalnych mediach poprzez ogłoszenia i artykuły w prasie lokalnej, audycje radiowe, udział w programach lokalnej TV. Ankietowani rodzice i przedstawiciele lokalnego środowiska znają osiągnięcia szkoły i jej uczniów. Szkoła informowała rodziców na temat: sukcesów uczniów w konkursach, olimpiadach przedmiotowych oraz w zawodach sportowych, udziału przedstawicieli szkoły w ważnych wydarzeniach i uroczystościach, realizowanych przez szkołę projektach i akcjach społecznych.

Rodzice o osiągnięciach szkoły dowiadują się z Internetu, mediów, gablot wiszących na korytarzu lub od dziecka i uznają je za wystarczające. Pojawiały się również odpowiedzi oceniające informacje o szkole jako: przesadzone i słabe. Szkoła informuje o celowości i skuteczności swoich działań, co znajduje potwierdzenie w opiniach ankietowanych rodziców i nauczycieli.

Prowadzenie działań promujących wartość uczenia się przez całe życie

Szkoła prowadzi działania w lokalnej społeczności promujące wartość uczenia się przez całe życie. Partnerzy szkoły, rodzice i dyrektor podali przykłady działań edukacyjnych dla dorosłych, które prowadziła szkoła w ostatnim roku szkolnym:

- spotkania z ciekawymi ludźmi i debaty angażujące członków lokalnej społeczności,
- akcje społeczne np. wigilia w schronisku św. Brata Alberta dla bezdomnych,
- konsultacje i prelekcje dla rodziców,
- imprezy kulturalne,

- zajęcia i warsztaty na temat kariery zawodowej.

Postrzeganie szkoły przez rodziców i środowisko lokalne

Rodzice i przedstawiciele lokalnego środowiska stwierdzili w wywiadzie, że szkoła dba o jakość uczenia się poprzez np. udział uczniów w zajęciach na uczelniach wyższych, pracę z uczniem zdolnym w ramach kół zainteresowań, przygotowanie uczniów do olimpiad, cyklicznie przeprowadzane testy, matury próbne, przygotowujące uczniów do uzyskania wysokiego wyniku maturalnego i dające możliwość rzetelnego ocenienia jego wiedzy. Rodzice i przedstawiciele lokalnego środowiska postrzegają szkołę jako dbającą o relacje z lokalnym środowiskiem. Zdaniem 86% rodziców nauczycielom i innym pracownikom szkoły zależy na współpracy z rodzicami. Przedstawiciele środowiska lokalnego również dostrzegają chęć współpracy ze strony szkoły.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: Rodzice są partnerami szkoły

Komentarz:

Nauczyciele poświęcają odpowiednią ilość czasu na kontakty z rodzicami (zebrania, indywidualne spotkania) i wspierają ich w wychowywaniu dzieci, jednak ponad 20% ankietowanych rodziców wyraża opinię, że przekazywane przez szkołę informacje o sukcesach i trudnościach uczniów są niewystarczające. Szkoła wykorzystuje opinie rodziców na temat swojej pracy. Wyniki badania ankietowego świadczą, że 14% rodziców współdecyduje w sprawach szkoły, a 20% uczestniczy w organizowanych przez szkołę działaniach.

Pozyskiwanie i wykorzystywanie przez szkołę opinii rodziców na temat swojej pracy

Według dyrektora oraz ankietowanych nauczycieli i rodziców szkoła pozyskuje opinie rodziców na temat swojej pracy i procesu nauczania przede wszystkim w czasie zebrań z rodzicami oraz w trakcie indywidualnych rozmów. Ponadto dyrektor pozyskuje opinie na temat pracy szkoły w trakcie zebrań z radą rodziców i radą szkoły. Należy zauważyć, że część ankietowanych rodziców (23%) stwierdziła, że nie dzieliła się opiniami z nauczycielami lub dyrektorem szkoły. Dyrektor szkoły, ankietowani nauczyciele (56/59) i ponad połowa rodziców (54%) stwierdzili, że opinie pozyskiwane od rodziców są brane pod uwagę przy planowaniu działań szkoły. Odmiennego zdania jest 46% rodziców. Jako przykłady działań szkoły, na które wpływ miały opinie rodziców wskazano m.in.:

- wybór wychowawcy w ramach zastępstwa,
- zmiana planu zajęć i skrócenie czasu nauki po południu,
- wynajęcie sali w Wojewódzkim Domu Kultury na zajęcia z aerobiku dla dziewcząt,
- organizacja zajęć na basenie,
- powołanie rady szkoły.

Formy wsparcia rodziców proponowane przez szkołę

Szkoła wspiera rodziców w wychowaniu dzieci; świadczą o tym wypowiedzi respondentów (ankieta, wywiad) oraz przedstawione dokumenty. Do najczęściej wymienianych form wsparcia oferowanych przez nauczycieli należą: pomoc specjalisty pedagoga, udzielanie rad i wsparcia w sytuacjach problemowych, doradztwo w ramach indywidualnych lub grupowych spotkań z nauczycielem i wychowawcą, prowadzenie warsztatów psychologicznych doskonalących umiejętności wychowawcze, pośrednictwo w uzyskaniu pomocy zewnętrznych instytucji np. poradni psychologiczno-pedagogicznej. Zdaniem większości ankietowanych rodziców (78%) nauczyciele poświęcają odpowiednią ilość czasu na kontakty z rodzicami. Dyrektor wskazał ponadto na wsparcie poprzez: zajęcia prozdrowotne dla uczniów; aktywizację młodzieży w szkolnym kole wolontariatu, gdzie mogą rozwijać wrażliwość empatyczną; prelekcje dla rodziców organizowane we współpracy z MONAREM lub policją.

Szkoła informuje rodziców o rozwoju ich dzieci. Według ankietowanych nauczycieli przekazują oni rodzicom informacje o sukcesach dzieci oraz o trudnościach, jakie napotykają w wystarczającym stopniu. 78% ankietowanych rodziców uważa, że są wystarczająco poinformowani przez szkołę na temat sukcesów swojego dziecka, ale mniej rodziców tj. 75% wskazało na wystarczające informowanie ich o trudnościach, jakie w szkole ma dziecko. Warto podkreślić, że ponad 20% rodziców wyraża opinię, że przekazywane przez szkołę informacje o sukcesach i trudnościach uczniów są niewystarczające.

Wpływ rodziców na organizację i funkcjonowanie szkoły

Zdaniem dyrektora i rodziców uczestniczących w wywiadzie i ankietowaniu rodzice biorą udział w podejmowaniu

decyzji dotyczących życia szkoły i uczestniczą w organizowanych działaniach. Największy wpływ na funkcjonowanie szkoły mają przede wszystkim ciała przedstawicielskie rodziców, tj rada szkoły, rada rodziców i rady klasowe, których kompetencje są opisane w prawie oświatowym i wewnętrznych dokumentach szkoły. Jako przykład współuczestnictwa rodziców w decydowaniu o życiu szkoły wskazano m.in.:

- akceptację programu wychowawczego i programu profilaktyki,
- dostosowanie oferty edukacyjnej do oczekiwań uczniów,
- organizację zajęć „Wychowanie do życia w rodzinie”,
- organizację balu studniówkowego,
- wybór z puli dyrektora 10 dni wolnych od zajęć dydaktycznych.

Rodzice wspierają działania szkoły pod kątem logistycznym i finansowym (organizacja projektów i wycieczek, finansowanie kół zainteresowań, pomocy dydaktycznych, nagród i stypendiów, wykonywanie prac remontowych) oraz pomagają w organizacji spotkań z pracownikami Urzędu Miejskiego, Politechniki, UMCS itp. Ponadto, w świetle przedstawionych przez dyrektora dokumentów, rodzice lub ciała przedstawicielskie rodziców miały wpływ na następujące decyzje:

- opiniowanie kandydatów do stypendium Prezesa Rady Ministrów,
- propozycje nauczycieli do nagrody Prezydenta Miasta Lublin,
- propozycje zmian w statucie III LO,
- wyrażenie opinii w sprawie powierzenia obowiązków wicedyrektora III LO,
- podejmowanie uchwał w sprawie projektu budżetu na rok szkolny 2011/2012 oraz wysokości składki na fundusz rady rodziców.

Z przeprowadzonego badania ankietowego wśród rodziców wynika, że tylko niewielka grupa ankietowanych współuczestniczyła w podejmowaniu decyzji dotyczących życia szkoły (14%) oraz brała udział w działaniach organizowanych przez szkołę (20%). Szkoła pozyskuje i wykorzystuje opinie rodziców na temat swojej pracy, wspiera ich w wychowywaniu dzieci. Główną rolę w podejmowaniu decyzji dotyczących życia szkoły i organizowanych działań odgrywają rada szkoły i rada rodziców.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Funkcjonuje współpraca w zespołach*

Komentarz:

Nauczyciele są zaangażowani w pracę zespołów, które analizują efekty swojej pracy. Działania podejmowane w szkole są planowane wspólnie przez nauczycieli, którzy przeważnie pomagają sobie rozwiązywać problemy. Nauczyciele doskonalą swoje umiejętności współpracy.

Praca nauczycieli w zespołach

Nauczyciele uznali, że angażują się w pracę zespołów w szkole. Swoje zaangażowanie w pracę zespołów wskazało 55/59 nauczycieli. Najwięcej nauczycieli deklaruje pracę w następujących zespołach:

- ds. organizacji imprez dla uczniów, rodziców, nauczycieli (29/59),
- metodycznym (23/59),
- szkoleniowym (21/59),
- wychowawczym i profilaktycznym (16/59),
- ds. współpracy z otoczeniem zewnętrznym szkoły (15/59).

Większość nauczycieli (51/59) stwierdziła, że zespoły, w których uczestniczą, dokonują analizy efektów swojej pracy wskazując konkretne przykłady. Jako przykłady nauczyciele wymienili w wywiadzie: analizę wyników maturalnych, sprawozdania z pracy zespołów przedmiotowych *"czyli dokładną analizę tego, co w ciągu roku udało się zrealizować a czego zrealizować się nie dało, szukamy przyczyn dla których zamierzenia nie zostały zrealizowane"*, burzę mózgów. Dyrektor ocenił, iż większość nauczycieli angażuje się w wystarczającym stopniu w pracę zespołów szkolnych, które regularnie stosują procedury ewaluacyjne. Nauczyciele (53/59) wyrazili w większości przekonanie, że wspólnie planują działania w szkole, opierając się na analizie efektów pracy zespołów. Jako przykłady takich działań wskazywali:

- prowadzenie zajęć przygotowujących do konkursów i olimpiad, egzaminu maturalnego i zajęć wyrównawczych (27/59),
- wspólne organizowanie akcji i imprez edukacyjno-kulturalnych (6/59),
- organizację zajęć wychowawczych (3/59).

Współpraca nauczycieli w szkole

Nauczyciele uważają, że mogą liczyć na wsparcie ze strony innych nauczycieli oraz zespołów w rozwiązywaniu trudności w pracy. Część nauczycieli (10/59) wyraziła opinię, że zespoły nie pomagają im w rozwiązywaniu problemów napotykanym w szkole.

Nauczyciele doskonalą swoje umiejętności współpracy uczestnicząc w wewnętrznych i zewnętrznych formach doskonalenia zawodowego. Nauczyciele podali w ankiecie następujące formy doskonalenia zawodowego dotyczące metod i form współpracy zespołowej, w których uczestniczyli w tym lub poprzednim roku szkolnym:

- szkolenia wewnętrzne dotyczące współpracy (23/59),
- szkolenia zewnętrzne dotyczące współpracy (12/59),
- obserwacje współpracujących zespołów (3/59).

5/59 nauczycieli wskazało inne formy takie jak: lekcje koleżeńskie, szkolenia indywidualne, szkoleniowe rady pedagogiczne, zaś 5/59 nie uczestniczyło w żadnej formie doskonalenia.. Dyrektor i większość nauczycieli (45/59) uważa za przydatny udział w różnorodnych formach doskonalenia w tym zakresie. Pracownicy niepedagogiczni powiedzieli w wywiadzie, że nie uczestniczą w szkoleniach dotyczących doskonalenia pracy zespołowej wspólnie z pracownikami pedagogicznymi szkoły.

Nauczyciele pracują w zespołach, planują wspólne działania, doskonalą metody i formy współpracy i przeważnie pomagają sobie przezwyciężaniu trudności w pracy.

Poziom spełniania wymagania: B

Nauczyciele są angażowani w ewaluację wewnętrzną podejmowaną w szkole. Ewaluacja wewnętrzna jest prowadzona z udziałem zespołów nauczycieli. Wnioski wynikające z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego wykorzystuje się do planowania pracy szkoły i wprowadzania zmian służących jej rozwojowi.

Udział nauczycieli w ewaluacji wewnętrznej

Większość nauczycieli (48/59) jest zaangażowana w ewaluację wewnętrzną, brak zaangażowania określiło 9/59 badanych. Stopień tego zaangażowania jako wystarczający lub wysoki określiło 52/59 nauczycieli. W ankiecie wskazali powody swojego udziału w ewaluacji wewnętrznej:

- 43/59 uważa ewaluację za niezbędną i uczestniczy w niej dla poprawienia jakości własnej pracy,
- 13/59 tłumaczy swoje uczestnictwo zwyczajem panującym w szkole,
- 5/59 do udziału w ewaluacji skłonił dyrektor.

4/59 wyznało, że nie uczestniczy w ewaluacji wewnętrznej.

W wywiadzie dyrektor określił działania, które podejmuje w celu zaangażowania nauczycieli w proces ewaluacji wewnętrznej np. rotacyjność składu zespołu ds. ewaluacji wewnętrznej, motywowanie finansowe i pozafinansowe. W szkole został powołany zespół do spraw ewaluacji wewnętrznej, którego skład ulega zmianie. Zespół opracowuje plan ewaluacji wewnętrznej. Uczestnictwo w pracach tego zespołu zadeklarowało 20/59 nauczycieli, natomiast 35/59 badanych zdystansowało się od udziału w jego pracach. Wnioski z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego są brane pod uwagę przy planowaniu pracy szkoły np. przy tworzeniu planu nadzoru pedagogicznego i w planach dydaktycznych zespołów przedmiotowych. Wykorzystując wyniki wewnętrznego nadzoru pedagogicznego wprowadzono zmiany do planu wychowawczego szkoły – zmiana profilu wychowawcy. Wnioski z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego przyczyniają się do wprowadzania zmian w funkcjonowaniu szkoły. Jako przykład takich zmian dyrektor wskazał wprowadzenie ankiety ewaluacyjnej pracy nauczyciela, wypełnianej przez uczniów, która w jego opinii demokratyzuje pracę szkoły uwzględniając głos uczniów i ich opinię na temat pracy nauczycieli. Nauczyciele uznali, że najważniejsze zmiany w działalności szkoły wprowadzone w oparciu o wnioski z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego to: utworzenie nowej sali lekcyjnej oraz uproszczenie procedur związanych z organizacją wycieczek.

Ewaluacja wewnętrzna prowadzona przez zespół nauczycieli, służy wprowadzaniu zmian wpływających na rozwój szkoły.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Szkoła lub placówka ma odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie*

Komentarz:

Warunki lokalowe i wyposażenie szkoły pozwalają realizować podstawę programową i przyjęte w szkole programy nauczania. W szkole podejmuje się skuteczne oddziaływania na rzecz poprawy warunków lokalowych i wyposażenia, aby lepiej realizować programy nauczania i wzbogacać ofertę zajęć.

Warunki lokalowe i wyposażenie szkoły a realizacja programów nauczania

Zdaniem ankietowanych, dyrektora i nauczycieli warunki lokalowe szkoły są, mimo nielicznych braków wystarczające do realizowania podstawy programowej i przyjętych w szkole programów nauczania. Jednocześnie dyrektor i rodzice zaakcentowali w wywiadzie, że niedoskonałości bazy szkolnej wynikają z niedofinansowania ze strony organu prowadzącego oraz zabytkowego charakteru budynku szkoły. Ankietowani rodzice uczniów byli podzieleni w ocenie warunków lokalowych szkoły, 50% ankietowanych opisało warunki szkoły jako wystarczające, chociaż występują nieliczne braki, natomiast połowa wyraziła przekonanie, że występują liczne braki i są one niewystarczające. Partnerzy szkoły i samorząd ocenili w wywiadzie warunki lokalowe szkoły jako trudne, wskazując jednocześnie osiągnięcia szkoły jako swoisty fenomen w kontekście posiadanej przez nią bazy.

Dyrektor i nauczyciele określili w ankiecie jako wystarczające, mimo pewnych braków wyposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne. Obserwacje lekcji wskazują, że wyposażenia klas umożliwiają realizację celów lekcji. Także większość ankietowanych uczniów (74%) i rodzice w wywiadzie wyrazili przekonanie, iż w szkole jest wystarczająco dużo pomocy do nauki. Niezadowolenie z wyposażenia szkoły w pomoce dydaktyczne wyraziło 26% uczniów, odpowiadających na pytania ankiety. W planie rozwoju szkoły założono wzbogacanie warunków lokalowych i jej wyposażenia. Jako przykłady planowanych zmian dyrektor, partnerzy szkoły oraz przedstawiciel samorządu wskazali w wywiadzie:

- reorganizację szatni,
- adaptację kotłowni na potrzeby socjalne,
- zniesienie barier architektonicznych w myślą o niepełnosprawnych,
- zapewnienie ciepłej wody w toaletach szkolnych.

Działania na rzecz poprawy warunków i wyposażenia szkoły

W opinii samorządu lokalnego, rodziców oraz partnerów społecznych w szkole podejmuje się konkretne działania mające na celu wzbogacenie warunków lokalowych i wyposażenia dydaktycznego. Szkoła jest wspierana w tych działaniach przez w/w podmioty. Dzięki tej współpracy zakupiono nowe pomoce dydaktyczne, sprzęt komputerowy i wyposażenie studia filmowego, przeprowadzono remonty sal lekcyjnych, uzupełniono księgozbiór w bibliotece.

Szkoła posiada warunki lokalowe i wyposażenie wystarczające do realizowania podstawy programowej i przyjętych w szkole programów nauczania. Jednocześnie podejmuje się skuteczne działania aby poprawić bazę szkoły w celu wzbogacenia możliwości realizacji programów nauczania i oferty zajęć.

Poziom spełniania wymagania: B

Wnioski z ewaluacji:

1. Wykorzystywane przez szkołę metody analizy wyników egzaminu maturalnego umożliwiają modyfikację procesów edukacyjnych, jednak z uwagi na niesystematyczność analiz jakościowych polegających na wyłonieniu umiejętności nieopanowanych przez uczniów, nie zawsze możliwe jest podejmowanie decyzji dotyczących koncepcji dydaktycznej konkretnego nauczyciela.
2. Działania podejmowane w szkole w oparciu o prowadzoną diagnozę i analizę osiągnięć przyczyniają się do wzrostu efektów kształcenia znajdujących potwierdzenie w znaczących sukcesach w konkursach przedmiotowych i olimpiadach oraz wysokich wynikach egzaminów maturalnych. Szkoła rozpoznaje możliwości rozwojowe uczniów, jednak w opinii 76% ankietowanych uczniów klas drugich i 43% uczniów klas trzecich szkolne zajęcia edukacyjne są trudne.
3. Bogata oferta zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych odpowiada potrzebom 78% ankietowanych uczniów oraz pomaga rozwijać zainteresowania 57% uczniów. Modyfikacja oferty edukacyjnej uwzględnienia inicjatywy uczniów np.: zorganizowanie telewizji szkolnej UNIA TV, festiwalu filmów fabularnych „UNIA FILM FESTIVAL” oraz udział w wykładach otwartych i zajęciach laboratoryjnych organizowanych przez uczelnie wyższe, co zapewnia aktywność uczniów, ich rozwój i rozwój szkoły.
4. W opinii rodziców, nauczycieli, pracowników niepedagogicznych i partnerów społecznych uczniowie prezentują właściwe zachowania. Szkoła stwarza uczniom klimat bezpieczeństwa, co potwierdza 96% ankietowanych uczniów.
5. Realizowana przez szkołę koncepcja pracy jest akceptowana przez młodzież, pracowników szkoły i rodziców, a jej realizacja sprzyja wszechstronnemu rozwojowi uczniów.
6. Szkoła realizuje nowatorskie rozwiązania programowe np.: „Uczeń do potęgi”, „E-fizyka”, nauka języka niemieckiego na poziomie DSD2, warsztaty z robotyki, zajęcia laboratoryjno-doświadczalne na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie. Oferta edukacyjna jest modyfikowana zgodnie z potrzebami uczniów w celu zapewnienia ich kompleksowego rozwoju.
7. Nauczyciele wspierają uczniów i motywują ich do dalszej pracy co znajduje odzwierciedlenie w opiniach uczniów i rodziców. Stosowane podczas zajęć: praca zespołowa, metody problemowe i metody aktywizujące oraz udział w licznych projektach umożliwiają uczniom efektywne rozwinięcie umiejętności interdyscyplinarnych.
8. Organizacja procesów edukacyjnych w szkole umożliwia uczenie się, jednak 84% uczniów klas II i 62% uczniów klas III czuje się zmęczona z powodu liczby zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych odbywających się w szkole jednego dnia. 60% ankietowanych rodziców uważa, że tygodniowy plan lekcji nie sprzyja uczeniu się.
9. Uczniowie, rodzice i pracownicy szkoły wyrażają wspólną opinię, że działania wychowawcze podejmowane w szkole są spójne i adekwatne do potrzeb uczniów. Klimat szkoły sprzyja poczuciu bezpieczeństwa uczących się i kształtowaniu pożądanych postaw uczniowskich.
10. Szkoła podejmuje działania służące wyrównywaniu szans edukacyjnych. Część ankietowanych uczniów (58%) i rodziców (68%) sygnalizuje trudności z indywidualizacją w procesie edukacji.
11. Aktywna i systematyczna współpraca szkoły z podmiotami działającymi w środowisku lokalnym daje uczniom możliwość rozwoju intelektualnego, społecznego i kulturalnego. Szkoła stwarza uczniom optymalne warunki do zaprezentowania nabytej wiedzy, umiejętności oraz ukształtowanych postaw obywatelskich i patriotycznych. Nauczyciele wspólnie z uczniami realizują różnorodne formy działalności charytatywnej.
12. Szkoła prowadzi szereg działań przygotowujących uczniów do dalszej edukacji i funkcjonowania na rynku pracy, m.in. realizuje zajęcia w ramach wdrażanego systemu orientacji zawodowej oraz aktywnie współpracuje z absolwentami szkoły i uczelniami. Respondenci mają poczucie, że uczniowie są dobrze przygotowani do funkcjonowania w dalszym życiu, w tym do dalszego kształcenia, ale w opinii 11 nauczycieli oraz ponad połowy ankietowanych uczniów i rodziców uczniowie potrzebują korepetycji lub zajęć poza szkołą.
13. Szkoła jest pozytywnie postrzegana przez rodziców i środowisko lokalne m.in. za działania promujące wartość edukacji oraz troskę o właściwe relacje z partnerami szkoły. Szkoła przykładą dużą wagę do prezentowania i upowszechniania informacji o ofercie edukacyjnej, osiągnięciach uczniów w konkursach i olimpiadach oraz realizowanych działaniach.
14. Szkoła pozyskuje i wykorzystuje opinie rodziców na temat swojej pracy. Wspiera rodziców w wychowaniu dzieci, proponując różnorodne formy wsparcia. Rodzice wspierają szkołę przede wszystkim pod kątem logistycznym (organizacja projektów i wycieczek) oraz finansowym (finansowanie m.in. kół zainteresowań, pomocy dydaktycznych, remontów). W niewielkim zakresie wykorzystywany jest ich udział

do podejmowania decyzji dotyczących życia szkoły i organizowanych działań. W tym celu angażuje się głównie przedstawiciele organów szkoły tj.: radę rodziców i radę szkoły.

15. Ewaluacja wewnętrzna jest prowadzona z udziałem zespołów nauczycieli, jednakże 35/59 ankietowanych nauczycieli zdystansowało się od udziału w jego pracach.

16. Dyrektor, nauczyciele i rodzice są świadomi niedoskonałości bazy szkolnej. W szkole podejmuje się skuteczne działania na rzecz poprawy warunków lokalowych i wyposażenia, aby lepiej realizować programy nauczania i wzbogacać ofertę zajęć.

Wymaganie	Poziom spełniania wymagania
Obszar: Efekty	
Analizuje się wyniki sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe	B
Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności	B
Uczniowie są aktywni	A
Respektowane są normy społeczne	A
Obszar: Procesy	
Szkoła lub placówka ma koncepcję pracy	B
Oferta edukacyjna umożliwia realizację podstawy programowej	A
Procesy edukacyjne mają charakter zorganizowany	B
Procesy edukacyjne są efektem współdziałania nauczycieli	B
Kształtuje się postawy uczniów	B
Prowadzone są działania służące wyrównywaniu szans edukacyjnych	B
Obszar: Środowisko	
Wykorzystywane są zasoby środowiska na rzecz wzajemnego rozwoju	A
Wykorzystywane są informacje o losach absolwentów	B
Promowana jest wartość edukacji	B
Rodzice są partnerami szkoły	B
Obszar: Zarządzanie	
Funkcjonuje współpraca w zespołach	B
Sprawowany jest wewnętrzny nadzór pedagogiczny	B
Szkoła lub placówka ma odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie	B

Raport sporządzili:

- Ewa Podkańska
- Ewa Romaniuk
- Artur Pawłowski
- Teresa Petla

Kurator Oświaty:

.....